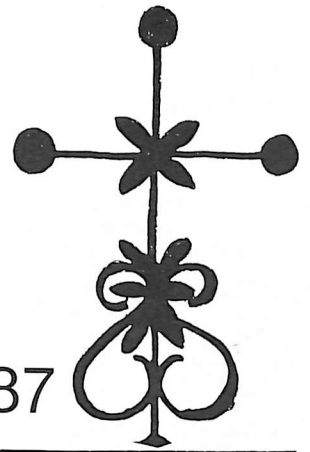

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 2, 1987

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

Se oli jouluna 1920

Olin silloin viiden vuoden. Aatto aamuna heräsin aikaisin. Isä ja äiti olivat vielä askareillaan. Ilmassa oli joulun tuoksu. Permannot oli pesty ja kaikkialla oli puhdasta. Isä tuli tuihuissaan tupaan ja sanoi: "Nyt äkkiä vaatteet päälle, lähdetään hakemaan heiniä takaladolta." Isä valjasti Pläsin heinäreen eteen ja lähdettiin matkaan. Pyrytti vähän lunta. Isä oli ennen joulua sanonut, että jos tulee jouluksi lunta ja rekikeli pääsisin joulu-kirkkoon. Tiet Takamaalta kirkolle olivat vielä silloin niin huonot, ettei lumettomana aikana olisi voinut pimeässä matkaan lähteä. Kolmantena adventtina oli alkanut talvi ja joulun odotus.

Matkalla isä sanoi: "Koska olet jo noin suuri poika voit opetella ajamaan hevosta" ja antoi ohjat käsiini. Saapuessamme ladolle pyrähti sen luona aamiaisella ollut lintuparvi lentoon ja pupukin loikki metsään. Isä hankosi heiniä rekeen ja minä kun oli suuri poika sotkin ahkerasti.

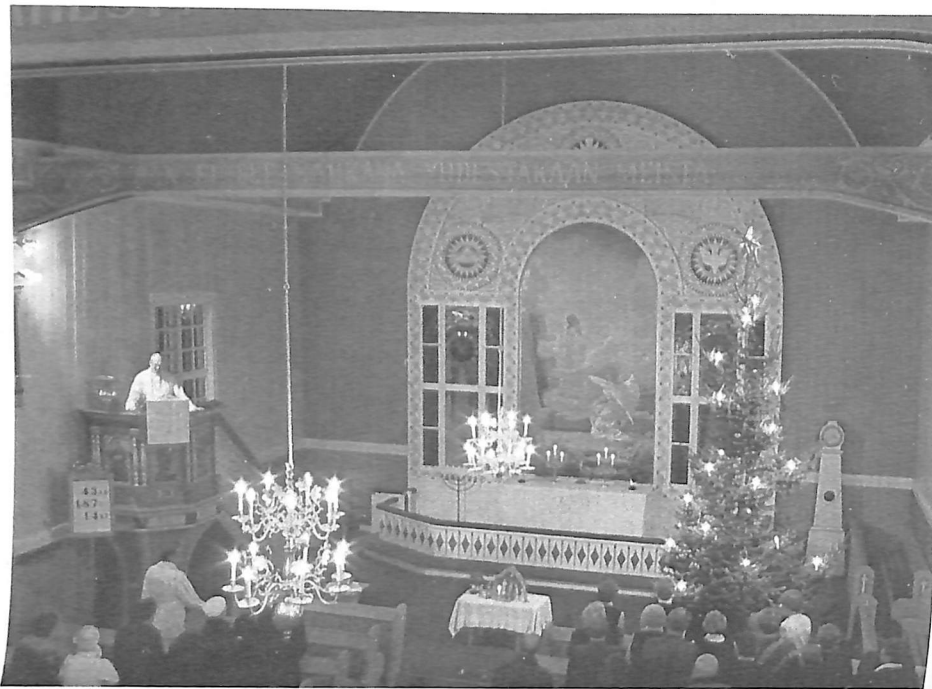
Kun palasimme kotipihalle, oli äiti jo laittanut saunan lämpiämään. Nyt hän kantoi sisälle patjoja, jotka hän oli täyttänyt oljilla. Ne olivat suuret ja pyöreät. Halusin mennä niiden päälle, mutta äiti varoitti niiden kylmyyttä. Kiipesin niille kuitenkin ja oli kuin olisi hevosen seljässä ratsastanut. Sieltä katselin, kun äiti valmisti jouluruokia.

Nyt tuli isä sisälle ja sanoi: "Kiiruusti hakemaan joulukuusta." En kahta käskyä tarvinnut. Metsässä silmäni osuivat kauniiseen kuuseen, mutta isä piti sitä kolme kertaa liian pitkänä. Erästä kauniista kuusesta hyppäsi orava ja sanoin ettei sitä oteta, se on oravan kotipuu. Isä kulki edellä kirves kädessä. Viimein löytyi sopiva ja lähdettiin kotiin. Kuusta jalkaan laitettaessa lipsahti isän puukko ja tuli haava sormeen. Minä hätäinnyin, että nyt menee koko joulu pilalle. Kyllä se paranee, kun laitetaan side, minua lohduteltiin.

Sitten alkoi kuusen koristelu hopealangoilla ja kynttilöillä. Äiti auttoi minua koristelussa. Kun askareet oli tehty ja alkoi hämärtämään mentiin saunaan, isäni heitti löylyä ja kiuas pihihi ja kihisi. Sauna oli hyvin kuuma. Kun oli tultu saunasta, laulettiin: Enkeli taivaan ja isä luki jouluevankeliumin. Sitten syötiin illallinen.

Setäni oli kutsuttu meille jouluillaksi, hän kun oli yksinäinen. Vahti-koira juoksi sisälle ja sillä oli paketti kaulassa. Paketti oli minulle ja siinä oli kyniä. Sanoivat, ettei joulupukki ollut itse ehtinyt joka paikkaan, vaan oli pistänyt paketin koiran kaulaan. Koira nukkui nyt väsyneenä. "Mistä kaukaa on paketin hakenut", sanoi setä. "Nyt on mentävä nukkumaan sillä aamulla on aikaisin herättävä joulukirkkoon", sanoi äiti.

Jouluaamuna heräsin, kun tuvan kello löi neljä. Tuvassa paloi kynttilät ja lampussakin oli valo. Tuvassa ei ollut ketään. Tajusin nopeasti, nythän

on jouluaamu ja mennään kirkkoon. Isä on varmaan hevosta ruokkimassa ja äiti lypsillä. Karja oli hoidettava ennen kirkkoon lähtöä. Kirkonmenot alkaisivat jo kello kuusi, joten matkaan oli lähdettävä viimeistään puoli viideltä.

Vanha Pläsi oli valjastettu reen eteen, johon minut vällyjen sisään käärittiin. Koska oli kova pakkanen pelkäsivät, että poika kylmää itsensä. En nähnyt edes taivasta. Sanoivat kyllä kuunkin paistavan.

Isä lupasi, että kun pitkä metsämatka loppuu, pääsen katsomaan valoja. Matka tuntui loputtoman pitkältä. Sanoin jo, että täällä kaikki paikatkin puutuu, kun en pääse pois vällyjen torvesta. Kun viimein saavuttiin Juvan koivuhakaan sanoi isä: "Vielä kaksi ahdetta, niin pääset valoja katsomaan." Vastasin siihen: "Kyllä se jo tarpeen olisi, kun minusta tuntuu, että rekikin menee takaperin". Itseäni keikutellen sain peitteet sen veran siirtymään, että näin palan tähti-taivasta.

Sähkölaitoksen ahteen päällä isä sanoi: "Voit nousta jo istumaan." Työnnettyäni pään vällyjen sisästä voim todeta, että vanhemmat olivat olleet oikeassa. Ilma oli tosiaan kylmä. Näin sähkölaitoksen noin kymmenen ikkunaa, joissa kaikissa paloi kaksi kynttilää. Oli siinä ihmettelemistä pienelle kirkkoonmatkaajalle. Matka jatkui kolmiäänisen jumpurin helistessä Pläsin sitokassa. Ääni oli niin erikoinen, että muistan sen vieläkin. Talojen ikkunoista kynttilät ja valaistut joulukuuset loistivat. Hevosia liittyi seuraamme ja eräät tulivat aivan peräämme kiinni. Oli siinä helinää ja kilinää. Isä sanoi, ettei kirkkoon mentäessä ajeta kenestäkään ohi, vaan vasta kotimatalla.

Eräässä talossa oli ihan pimeää. Kysyin miksi ei tuossa talossa ole yhtään valoja? Kaikissa taloissa ei polteta valoja läpi yön, kuten meillä ja nyt ovat nukkuneet liian kauan, selitti isä. Tultiin Nokan väljälle ja nyt oli tien reunaa käveleviä ihmisiä jo aivan mustanaan.

Jouluna 66 vuotta myöhemmin.

Sitten tultiin kirkon lähelle osuuskaupalle ja hevonen laitettiin sen puomiin kiinni. Viereinen hevonen pelästyi minut, kun se hirtui kovalla äänellä. "Se on varmasti ori", sanoi isä. Sitten lähdettiin kävellen kirkkoon. Pidin lujasti äidin kädestä kiinni. Kirkkokuja oli epätasainen hevosten kavioiden jäljistä, niin että meinasin väkisin kaatua. Samassa kirkonkellot alkoivat soida. "Kuuluuko se ääni taivasta", kysyin minä. "Ei se on kirkonkellojen ääni", selitti äiti minulle.

Noustiin korkeat ja jyrkät rappuset ja saavuttiin viimein kirkkoon. Pidin lujasti äidin kädestä edelleen kiinni, kun astuimme kirkkoon ja satojen kynttiläin loisto häikäisi pitkään pimeään tottuneet silmämme. Voi sitä kirkkautta! Katselin hämmentyneenä ympärilläni, mutta silloin alkoivat urut soida. Olin kuullut taivaan uruita ja taas kysyin äidiltäni ovatko nuo taivaan urut?

Sitten tuli setä takaovesta. Hänellä oli kirkkaan loistava puku, jossa oli kiiltävä risti rinnassa ja selässä. Hän meni kaikkien eteen ja polvistui pöydän viereen. Ja seinällä oli korkea Jeesuksen kuva. Sitten setä lauloi hartaasti ja luki kiiltävä reunaisesta kirjasta joulusta. Sen jälkeen hän lähti pois ja ihmiset lauloivat omista kirjoistaan myös joulusta. Pöydälle olivat jääneet loistamaan kynttilät ja niiden jalatkin loistivat kaikissa väreissään. Noita kynttilänjalkoja kaipaasin myöhemminkin kirkossa.

Sitten se setä tuli taas kirkkoon ja meni korkeaan pönttöön. Katsoin kun hän kumartui ja nojasi päätään pöytään. Noustuaan hän puhui: "Minä ilmoitan teille suuren ilon. Meille on tänään syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus Herra. Tämän saamme uskoa omakohtaiseksi Vapahtajaksi jokainen kohdallamme, niin kauvan kuin elämämme kynttilä palaa. Mutta valvokaa, sillä elämämme kynttilä tulee varmasti kerran sammumaan." Seurasin erään kruunun kynttilää, kun se paloi loppuun.

Loppuvirren jälkeen kaikki lähtivät kiireissään kotiin. Hevoset olivat kylmissään seisomisesta pakkasessa ja juoksivat kilpaa. Metsällä minut taas pistettiin vällyjen huppuun. Kotona selitin, miten yksi kynttilä kruunussa sammui, kun setä kirkossa sanoi: "Valvokaa niin kauan kuin kynttilä palaa." Sanoivat minulle, ettei se sitä kynttilää tarkoittanut, mutta minä uskoin, että sitä se tarkoitti ja väitin vastaan.

Katsoin ikkunasta ulos, kuinka taltiaiset ja keltasirkut aterioivat seipäseen aattona sidotussa kauralyhteessä ja oli niin jouluinen olo. Nyt kun tuota aikaa muistelen ja asioita vähän paremmin ymmärrän, toivoisin, että tämä lapsuuden aikainen vahva usko säilyisi Vapahtajaamme, niin kauvan kunnes tämä elomme kynttilän liekki sammuu.

Toivo Pajula

Heikki Koho:

Maalaismaisema ja rakentaminen

Maatilarakentamisen osuus Suomen koko rakennustuotannosta on vain n. 10 %:a, mutta sillä vaikutetaan n. 90 prosenttiin maisemakuvasta. Tämän vuoksi sillä on erittäin tärkeä osuus ympäristökuvan muovaajana.

Ympäristöarvojen merkitys lisääntyy tulevaisuudessa, joka näkyy mm. siinä, että ihmiset valitsevat asuinpaikkansa usein ensisijaisesti ympäristön vetovoimatekijöiden perusteella.

Esi-isämme ovat saaneet paljon kiitosta vanhan suomalaisen rakennuskannan sopusuhteisuudesta ja hyvästä maisemaan sopeutuvuudesta. He ovat varmaan kiitoksensa ansainneet, mutta on tietysti muistettava että heidän rajalliset mahdollisuutensa sekä värien että materiaalien valinnoissa loivat myös hyvin vähän epäonnistumisen mahdollisuuksia. Käytetty hirsi ja päre saneli hyvin pitkälle rakennusten muodon ja hahmon kattokulmineen. Rakennukset soveltuivat yhtä hyvin toisiinsa jätti ne sitten maalamatta tai punamultasi ne. Rakennusten sijoittelu onnistui maisemallisesti hyvin miettien reuna-alueille, sillä kuka nyt olisi rakentanut rakennuksensa juuri rai-vaamallaan peltotilkulle. Sen sijaan meillä on tänään lukematon määrä erilaisia materiaaleja ja värejä, jotka asettavat tämän päivän rakentajan vaikeiden valintojen eteen. Hänellä on monisatakertainen epäonnistumisen mahdollisuus esi-isiinsä verrattuna.

Korjaa perinteisillä materiaaleilla

Yksinkertaisinta on vanhoja taloja huoltaa ja korjata vanhojen materiaalien avulla. Uusien, uudisrakentamisen tarpeita varten kehitettyjen materiaalien käytössä tulee eteen kysy-

Vuosisatojen kuluessa esi-isillemme oli kehittynyt kauniisti rakentamisen taito. (Historia)

mys uuden ja vanhan yhteensopivuudesta – ei vain esteettisenä vaan myös teknisenä ongelmana. Luonnonmateriaaleja on aina saatavissa tuleviin korjaustarpeisiin. Teollisten materiaalien käyttäminen on ilmeisesti ollut jotain muodikkouden tavoittelua, mutta täytyy muistaa, että kun muodin mukaan lähtee, joutuu taas muutostöihin muodin ja tehtaiden tuotantosuuntien muuttuessa. Vanhoihin rakennuksiin sopii aina kuitenkin parhaiten vanhan tyylin mukaiset verhoukset.

Hoito on halvinta

Vanhan niin kuin uudenkin rakennuksen kunnossapidossa on tärkeitä, että välttämättömät hoitotoimenpiteet suoritetaan ajallaan. Se raha mikä huollon laiminlyönnissä säästetään, maksetaan myöhemmin moninkertaisesti korjauskustannuksissa.

Suunnittele ja säästä

Kun vanhaa rakennusta ryhdytään korjaamaan, on ennen työn aloittamista perusteellisesti selvitettävä vaurion syy ja korjaustarpeen todellinen laajuus. Ei kannata uusia vanhoja hyväkuntoisia rakennusosia vain siksi "kun kerran korjataan". Arvokkainta vanhassa rakennuksessa on se, mikä siinä on vanhaa. Usein on tarpeettomasti uusittu kaikki ikkunat, vaikka olisi selvitty muutaman puitteen uusimisella ja kunnostamisella. Ei myöskään kannata uusia kokonaan vanhaa ulkovaarausta, jos vain yhden seinän vuoraus on korjauksen tarpeessa. Usein koko seinän laudoituksen uusimisen sijaan riittää pelkkien alareunan lahojen päiden katkaiseminen ja korvaaminen terveellä laudalla. Vanhoja savupiippuja ei ole syytä poistaa, vaikka uuneja ei enää olisikaan. Piiput kuuluvat vanhan talon harmoniseen yleisilmeeseen.

Parantamisen halvat keinot

- ★ Hoito on halvinta.
- ★ Sokkeli talotyyppin mukaan, pinta-käsittely!
- ★ Julkisivupinnoitteen vaihtaminen on riski.
- ★ Pelkkä julkisivupinnoitteen nimi (lautaver., rappaus, jne.) ei vielä sano mitään lopputuloksesta.
- ★ Vuorilautojen, listojen ja vuorauksen mitoitus tulee säilyttää entisenä. Vain huono uusitaan.
- ★ Puulistoitusta ei tule korvata pelti-listoilla
- ★ Ulkopuolinen lisäeristäminen muuttaa usein haitallisesti rakennusta: Pykälä sokkelissa, ikkunat syvällä, räystäät lyhyet, talo menettää ilmeensä.
- ★ Raskas remontti paistaa ympäristössä.
- ★ Uusittaessa vesikattoa ei kannata vaihtaa materiaalia.
- ★ Savupiiput kuuluvat vanhaan rakennukseen. Vanhemmissa muurattu hattu, uudemmissa betoninen.
- ★ Peittomaali lähes jokaiseen käsiteltävään pintaan.
- ★ Valkoinen maali ikkunoissa kestää tummaa paremmin ja samalla se tuo paremmin esille kauniin puitejaon.
- ★ Vanhaan rakennukseen ei saa väkisin sijoittaa nykyaikaista pohjaratkaisua.
- ★ Korjaustyöt vanhan rakennuksen ehdoilla.
- ★ Sauna voi myös nykyään olla piharakennuksessa.
- ★ Laajennus niin, ettei se erotu vanhasta.

Kun huomioidaan rakennusten värytys, muodot, yksityiskohdat ja sijoittelu niin vielä nykyäänkin on mahdollista luoda kauniita, perinteisen talonpoikaistyylin mukaisia talouskeskuksia, jotka eivät vain sovi maisemaan vaan tekevät maisemasta kauniin kokonaisuuden.

Juuret Tarvasjoella, yrittäjänä muualla

Olen Antti Lehtonen, joka synnyin Tarvasjoella 30. 8. 1927. Isäni Arvo Lehtonen oli silloin Tarvasjoen-Marttilan osuumeijerin koneenkäyttäjänä. Hänen tarinansa ainakin vanhempi polvi tunteekin olihan hän kerran Tarvas-lehden (n:o 1/1981) esittelyssä ja muutenkin hyvin tunnettu hyvänä seppänä ja konemiehenä. Hänen tarinansa sivuan oman tarinani sivussa.

Juureni ovat Tarvasjoen Liedonperän kylässä isäni puolelta ja äitini puolelta Auran Pitkäniitun kylässä Laihon talossa. Äitini kuoli ollessani alle 2-vuotias. Isäni oli tällöin toisten palveluksessa ja minä olin "ottopoikana" Elsa-tätini luona Nastolan pitäjässä muutaman vuoden kunnes "ottoisäni" kuoli. Näin päättyi osani suuren talon ainoana poikana n. 4-vuotiaana.

Isäni oli tällöin Kustavissa höyrysaahan koneenkäyttäjänä ja Kustavissa minäkin aloin koulunkäyntini jatkaen sitä Turussa, jonne isä oli siirtynyt metallialan töihin. Kesälomia vietin Auran Pitkäniityssä Laiholla, jossa äitini perintönä olin vielä osakkaana sisareni kanssa. Tulihan siinä vierailtua Tarvasjoen puolellakin, koska Laihon maat ovat aivan Tarvasjoen rajalla ja tätini Eelin oli emäntänä Haavistossa rajan toisella puolella ja hänellä ja isäntä Arvolla oli 2 poikaa Heikki ja Hannu, minua hieman nuorempia. Laihon toisena naapurina oli Palomäki, jossa oli paljon poikia ja heidän savikuopassaan käytiin uimassa. Töitäkin tehtiin kykyjemme mukaan ja kerran kesässä käytiin Tarvasjoen lentopäivillä, joka oli suurta juhlaa.

Antti Lehtonen.

Laiholla oli isäntänä enoni Aarne, jolla oli erinomainen laulunääni ja emäntänä tätini Annikki ja Aila. Myöhemmissä vaiheissa Aarnen kuoltua on Laiho joutunut vieraaseen omistukseen. Palomäen on ostanut serkkuni Hannu, joka on monitoiminen mies myös tekniikan alalla ja Haaviston omistaa Heikki, joten suku on siellä äidin puolelta säilynyt. Tätini taas elävät ja vaikuttavat Tarvasjoen Horristen kylässä Mäkilässä ja Rekossa. Mainittakoon tässä yhteydessä, että olin sodan aikaan yhden kesän "renkipoikana" Mäkilässä, josta Reino-isäntä lähti silloin jatkosotaan. Olin tottumaton, mutta jotenkin toimeen tultiin. Ajat olivat ankeat, mutta iloisena asiana voitiin pitää sitä, että Mäkilään syntyi niihin aikoihin perillinen Risto, jonka tarvasjokilaiset tuntevat kunnallisena luottamusmiehenä nykyisin. Naapurissa Leppämä-

essä oli Tarvas-lehden toimittaja Kallervo Mäkinenkin, mutta hän on sen verran nuorempi, ettei taida minua muistaa niiltä ajoilta.

Edellä seurailin sukuni vaiheita äitini puolelta. Siirrytäänpä välillä isän puolelle. Ollessani n. 9-vuotias muutin Turusta Tarvasjoen Liedonperään, jossa isä aloitti itsenäisen yrittäjän uransa isoisän vanhassa pajassa laajentaen sitä siihen kokoon, jossa se vielä tänä päivänä on nähtävissä muistomerkkinä menneestä ajasta.

Jatkoin koulunkäyntiä Liedonperän-Jauholan koulussa, jossa opettajana oli Matilda Hinkka, joka oli ainutlaatuinen persoona. Hän oli omalla tavallaan hyvä opettaja, mutta opetetavat eivät ymmärtäneet omaa parastaan. Eräänä erikoisuutena oli se, että oppilaille oli oltava joka päivä tuore porkkana tai muu vihannes mukana aterialla varten. Mistäpä jokainen sen sitten sai oli monesti pulma. Polkupyörällä ei saanut tulla kouluun muuta kuin pitkämatkalaiset. Päämääränä oli tietysti liikunnan ja ravitsemuksen vaaliminen ja parantaminen, mutta sitäkö olisi ymmärretty. Opettajan työ oli silloin niin kuin on nykyäänkin melko epäkiitollista.

Vuonna 1939 isäni myi erään keksintönsä patentin Kauhajoelle, jonne muutin kesällä 1939, koska myyntiehtoihin sisältyi sitoumus opettaa sikäläisille laitteen valmistustekniikka. Kauppasumma oli melkoinen, mutta se suoritettiin vähittäin. Pahaksi onneksi alkoi sota ja kova inflaatio, joka nakersi koko hinnan olemattomaksi.

Kävin kansakoulun loppuun Kauhajoella. Muistan hyvin, kun sota alkoi Antin päivänä 30. 11. 1939. Meillä oli tulieluinen miesopettaja Marttila, oikea isänmaanystävä, joka piti pojille sulkeisjärjestystä välituntisin. Näin tutustuin eteläpohjalaisiin ensimmäisen kerran.

Kansakoulu meni sen verran hyvin, että opettaja suositteli oppikouluun menoa. Emme taitaneet viihtyä sisareni kanssa oikein hyvin Kauhajoella, koska olimme tätini luona Liedonperässä kaksi seuraavaa vuotta.

Määrätietoinen ja tarmokas täitimme hoiteli meidät oppiin Tarvasjoen pappilaan, jossa opettajina toimivat kirkkoherra Otto Perko ja maisteri Lempi Perko. Meitä oli siellä yksityisoppilaina ainakin osan ajasta mm. Erkki Mattila ja Heli Mattila, jotka eivät olleet kuitenkaan sukua keskenään vaan Erkki oli Tarvasjoen Osuuskunnan johtajan poika ja Heli oli Euran koulun opettaja Mattilan tytär. Oli Uudentalon Eila ja Koskisen Tuija ja pienen aikaa myös lapsuudenystävämme Margit, jota tuttavallisesti kutsuttiin nimellä Piipi ja kutsutaan vieläkin. Terveiset vaan kaikille näille, jos sattuvat tämän lukemaan. Erikoisena sattumana tapasin DI Erkki Mattilan Amerikassa v. 1973 ollessamme toisiamme tuntematta yhteisellä matkalla. Asuttuamme yhdessä jo pari päivää tulin maininneeksi Tarvasjoen, jolloin hän kertoi asuneensa myös siellä pikkupoikana. Meillä oli myös sama ammatti ja samankaltainen yritys.

Lopun oppikoulua kävin Kauhajoen Yhteislyseossa. Koulumatkaa oli 7 kilometriä, joka taittui polkupyörällä satoja tai paistoi. Ei ollut koululaiskuljetuksia. Pohjalaan murre ei tarttunut ja olin siellä omituinen ilmeistys täläläisine murteeni.

Muutimme taas takaisin Tarvasjoelle ja isä jatkoi entistä yritystään. Oli tullut aika päättää mitä leipätyötä tekee. Ehkäpä isän perintönä suuntasin tekniikkaan, vaikka en mikään tekniikan ihmelapsi ollutkaan. Opiskelua varten olin harjoittelijana Turussa eri paikoissa ja omassa pajassakin aina välillä. Tuli myös kevyempien harras-

tusten aika. Mitä minä näillä tarkoit-
tan? Sen varmasti tietävät vanhat ys-
tävät ja tuttavat. Ehkäpä en käsittele
tätä aihetta enempää vaikkakin siinä
olisi monen mielestä mielenkiintoinen
tarinan aihe.

Näin olin päässyt jo sotaväki-ikään.
Sotapalvelus meni Turussa kummem-
mitta kommelluksitta.

Opiskelun aloitin Turun Teknilli-
sessä oppilaitoksessa ja valmistuin in-
sinööriksi vuonna 1954. Sitä ennen jo
vuonna 1951 menin naimisiin ja saim-
me opiskeluaikana 2 poikaa. Vaimoni
Siskon juuret eivät ole Tarvasjoella,
mutta kyllä hankin on siellä aika pal-
jon elänyt ja kaivellut Liedonperän
Lehtosen puutarhamaita, jotka ovat
olleet hallussamme 1950-luvulta.
Myöhemmin myös setäni omistama
Hakala tuli omistukseemme joten kyl-
lä puutarhatöitä on riittänyt. Mikään
ei kuitenkaan ole niin tärkeää kuin
puutarhanhoito eikä sekään ole niin
tärkeää, sanovat kiinalaiset. Kun itse
kasvatat niin tiedät mitä syöt tänä
myrkköjen ja saasteiden aikakautena.

Leipätyötä tein kuitenkin opiskelun
jälkeen Tampereella (Tampella Oy)
ja Vaasassa (Suomen putkijohtoliike)
kunnes tulimme Turkuun v. 1959, jos-
sa olin insinööri-toimisto Åke Jokelan
palveluksessa LVI-suunnittelijana.
Jokelalla oli niin paljon töitä, että yli-
töitäkin tehtiin monasti kuukaudessa
yhtä paljon kuin normaali työaikakin
oli. Ei ollut vapaa-ajanveittopulmia.
Tarvasjoen, Auran ja Karinaisten ra-
kennustarjastajana oli noihin aikoihin
rakennusmestari Paju, joka tarjosi mi-
nulle suunnittelutyötä "firaapelina" ja
tästä syntyi ajatus ryhtyä tekemään
töitä omista nimissään. Aloitin itse-
näisen yrittäjätoiminnan Turussa ni-
mellä LVI-insinööri-toimisto A. Leh-
tonen vuonna 1964 apunani tilapäistä
työvoimaa, jolla tulin toimeen vuo-
teen 1968, jolloin tuli palvelukseeni
ensimmäinen kokopäivätoiminen
työntekijä.

Väki lisääntyi hiljalleen ollen 1970-
luvun alkuvaiheessa n. 8-9 henkilöä
kunnes 3 työntekijääni saivat päähän-
sä ajatuksen, että heidän on myös
päästävä osallisiksi yritykseen. Heitä
oli mielestäni kuitenkin liikaa yhteen
yritykseen, joten he perustivat oman-
sa vieden tietysti mukanaan osan asi-
akkaita ja suuren innon uusien han-
kintaan.

Kilpailua asiakkaista se sitten on
ollutkin, aina vaan kiristyneen uusien
yrittäjien myötä. Aina on joku tarjo-
amassa palveluksiaan alle järkevä
hinnan ja rakennuttajat nauravat par-
taansa saadessaan melkein ilmaista
palvelua. Olen palvellut lähes kaikkia
Lounais-Suomen maalauskuntia ja ai-
na on käytävä sama huutokauppa,
jossa halvin on valittu. Yleisenä sa-
nontana onkin, että esimerkiksi il-
mastointi ei toimi. Ei se yleensä toi-

mikaan kuin korkeintaan välttävästi,
koska suunnittelijalla ei ole joko ai-
kaa tai taitoa suunnitella ja valvoa ra-
kennuksen rakentamista ja käyttöön-
ottoa.

Olen kuitenkin sulasta "lukkari-
rakkaudesta" palvellut Auralaakson
kuntia varsin kohtuullisin ja jopa tap-
piollisin menoin. Auran rakentami-
sessa olen ollut varsin voimakkaasti
mukana, Tarvasjoellakin jonkinver-
ran. Onhan kuin kylässä käyntiä, kun
vanhoilla tutuilla seuduilla tavataan
joten mielläni olen mukana, jos vain
rahapussi kestää. Tarkoiton omaa ra-
hapussiani, joka ei maaseudun palve-
lemisesta ole enemmälti pullistellut.

Toiminnan varsinaisesti ylläpitää
kaupunkikuntien rakentaminen.
Olemme olleet suunnittelemassa mm.
Raision kaupunkiin kaupungintaloa,
Friisilän koulua, Raision ammattikou-
lua ja Turkuun erinäisiä tehdaslaitok-
sia, palvelulaitoksia, saneerauksia

Tarvasjoen urheilukuntien laidalla v. 1942.

(mm. Turun Yliopisto ja monia ker-
rostaloja). Parhaillaan alkaa Turun
Soutustadionin suunnittelu.

70-luvun alkuvuosina olin suunnit-
telemassa tusinan vertaa urheilu- ja
uimahalleja, joista Tarvasjoen uima-
halli on yksi. Silloin oli energia hal-
paa ja laitteet olivat ja ovat vieläkin
energiaa paljon tuhlaavia. Myös ve-
denpuhdistuslaitteet ovat vanhentuneet.
Tällaisen laitoksen korjauskus-
tannukset ovat valitettavasti erittäin
kalliit. Tulipa mieleeni, miten me lap-
sena uimme savikuopissa. Nykyään
on kesällä hiidettävä ja talvella uita-
va. No eipä hätää, onhan energia taas
halpaa. Vakavasti puhuen tuntuu sil-
tä, kuin olisi ihmiskunnalle parempi,
mitä kalliimpaa energia on. Sitä sääs-
täväisemmin sitä käytettäisiin ja sitä
enemmän meillä olisi armonaikaa
yrittää selvittää ihmiskuntaa uhkaavat
vaikeudet. Palstatilaa ei kuitenkaan
ole tämänluonteisille pohdintoille.

Minun kohdaltani ovat suunnitellut
pian suunniteltu. Terveys on kuiten-
kin hyvä, joten ei tässä vielä suurem-
paa kiirettä ole lopettamisella. Mo-
lemmat poikani jatkanevat tätä toi-
mintaa toivottavasti entistä parem-
malla menestyksellä. Poikien lisäksi

meillä on heitä melkoisesti nuorempi
tytär, joka ei kuitenkaan ole tässä toi-
minnassa mukana, mutta on kuiten-
kin hankin itsenäinen yrittäjä hoito-
alalla. Yrittäjäyys tuntuu olevan su-
vun siunaus tai kirous. Yrittäjäyden yksi
paha on turhauttava paperisota ja toi-
nen työn saamiseksi tehtävä myynti-
tai tarjoustyö. Pienyrittäjällä ei ole
mahdollisuuksia palkata erikseen
mainosmiestä ja itse itsensä kehu-
minen ei tahdo kaikille sopia. Mieluum-
min tekisi varsinaista luovaa työtä.
Vapaan yrittäjäyden seurauksena tah-
too olla kaikkien sota kaikkia vas-
taan, jos eivät yrittäjät yhtään osaa
puhaltaa yhteiseen hiileen. Monet
ammattikunnat sen osaavatkin, mutta
meikäläisille se on vielä vierasta.

Katselin välillä Tarvasjoen historia
nimistä teosta ja se sai minut ajattele-
maan elämään entisiin aikoihin. Vaik-
ka muistini ei kovin kauas ulotukaan
niin sinä aikana on paljon muuttunut.

tehnyt puusepän töitä sekä myös
muurarin ja maanviljelijän töitä kuten
isänsäkin. Tyttären ovat myös taitavia
käsistään. Naiset tahtovat unohtua,
joten todettakoon, että kaikki su-
vun naiset ovat ja ovat olleet hyvän käsi-
työtaidon omaavia. Turkuun jo nuo-
rena muuttaneen setäni Anteron
muistan taitavana metallimiehenä ja
hänen poikansa hyvänä peltiseppänä.

Isäni myöhemmästä avioliitosta
syntynyt ja hänen kanssaan yhdessä
elämänsä elänyt tytär olisi ollut hyvä
seppä, mutta sattui syntymään ty-
töksi.

Nyt seppien aika on ohi. Käytöstä
poistettu alasin on ikäänkuin muisto-
merkinä minunkin tontillani väkisin
sille tehdyn maantien laidalla. Tie
tehtiin isäni vielä toimiessa pajassaan
niin, että hän suorastaan työskenteli
maantiellä. Samalla tontti tehtiin ra-
kennuskelvottomaksi. Parempikin
mahdollisuus sen tekemiseen olisi ol-
lut alkuperäisen suunnitelman mu-
kaan, mutta eipä se kelvannut kai-
kille.

Kertomukseni sävy on hieman pes-
simistinen. Onko niin, että kaikkea ei
ole saavutettu, mitä on kuviteltu. Pa-
remminkin leiviskänsä olisi voinut
hoitaa, mutta tietysti myös huonom-
min. Sanotaan, että tyytyväisellä on
aina kyllin. Suhteellisen tyytyväisiä
olivat vanhan kansan ihmiset. Tieto-
ko on lisännyt tuskaa?

Työ on ollut ihmisen pääsisältö.
Seikkailtuani Saksan valtakunnassa
1950-luvun alussa olin Hampurissa
töissä sorvitehtaassa, jonka seinällä
luki suurin kirjaimin "Arbeit macht
frei" (työ tekee vapaaksi). Tämä sa-
ma näyttää lukeneen myös keskitys-
leirien porteilla. Mikä tragiikka työ-
hön voikaan liittyä. Monasti olisi pa-
rempi, kun ei olisi tehnyt yhtään mi-
tään. Ei olisi tullut tehtyä niin paljon
pahaakaan.

Ei tässä aina niin paljon järkeä ole.
Kauaskatseisia ja järkeviä ihmisiä kai-
vattaisiin ohjailemaan kehitystä, mut-
ta demokratia on roskaväen valtaa al-
kuperäisissä merkityksessään. Kun
suuri massa päättää mennään aina yli
siitä, missä aita on matalin, ei huomi-
oda ollenkaan sitä, mitä aidan takana
tulee vastaan. Mutta mitään ei ole
tehtävissä, koska hyvää diktaattoria-
kaan ei ole olemassa.

Yrittäjällä on kuitenkin oltava luja
usko itseensä ja yritykseensä. Hyvä
olisi, jos yrittäjä uskoo toimivansa yh-
teiseksi parhaaksi. Jos vielä menestyy
nostaa se tietysti arvontuntoa ja yleis-
tä arvostusta. En tällä tarinalla halua
kenenkään menettävän uskoansa pa-
rempaan tulevaisuuteen ja yrittäjäy-
teen. Onhan aina mahdollisuus onnis-
tuakin. Varsinkin, jos saatte hyvät
palvelijat.

Terveiset vaan Tarvasjoelle!

Antti Lehtonen

JATKOJA SIVULTA 5

Kunnanosalautakunnat

Edellä mainittu paikallishallintolaki
antoi kunnille mahdollisuuden asettaa
paikallisia hallintoelimiä ja antoi kun-
nille myös suuremman vapauden so-
peuttaa organisaationsa paikallisten
olosuhteiden mukaisesti. Boräsin
kunnanvaltuusto päättikin vuoden
1986 alusta lukien aloittaa pidemäl-
le menevää kunnanosalautakuntien
kokeilutoimintaa viidessä entisessä
kunnassa mm. Viskaforsissa. Kokei-
lun piti alunperin kestää kolme vuot-
ta, mutta nyttemmin on kunnanval-
tuusto pidentänyt kokeiluajan vuoden
1991 loppuun saakka.

Kunnanosalautakunnalla on tällä
hetkellä toiminta-alueellaan budjetti-,
henkilöstö- ja toimintavastuu asioissa,
jotka koskevat vapaa-aikatoimintaa, kult-
tuuria, opetustoimintaa ja sosiaalitoimintaa.
Kaikkinaisen informaationvaihto ja
esitysten tekeminen keskushallinnolle
kunnanosan kehittämiseksi kuuluvat
myös lautakunnan tehtäviin.

Kunnanosalautakunnassa on 11 jä-
sentä ja poliittinen jakauma vastaa

kunnanvaltuuston vastaavaa jakau-
maa. Viskaforsissa 6 jäsentä kuuluu
porvarillisiin puolueisiin ja 5 sos. dem.
puolueeseen. Lautakunta kokoontuu
pääsääntöisesti kerran kuukaudessa.
Kunnanosalalla on oma paikalliskontto-
rinsa, jota johtaa kunnanosaljohtaja.
Kävimme eräänä aamuna tutustumas-
sa Viskaforsin kunnanosalakonttoriin,
jossa kunnanosaljohtaja **Crister Rön-
n** esitteli meille toimistoaan.

Kirjavat mutta harmoniset asuinalueet

Isäntäväkemme, jossa olin majoitettu-
na, oli mukana seurakunnan ja kun-
nanosahallinnon tehtävissä. Antoisat
olivat aamiaispöytä- ja iltakeskustelut
paikallisista kunnallisista asioista, ku-
ten tontti- ja kaavoituspolitiikasta,
kunnallistekniikasta, kunnallishallin-
nosta jne. Isäntäväkemme vei meidät
eräänä iltana kiertoajelulle lähioma-
kotialueille. Asuntoalueet oli muo-
dostettu metsäisille alueille. Koska
tontit olivat suhteellisen pieniä, oli
puusto jouduttu hakkaamaan tontilta
lähes kokonaan. Silmiinpistävää oli

mielestäni se, että talot olivat kaikki
eri näköisiä, mallisia, kattokaltevuus
vaihteli suurestikin samassa korttelis-
sa, oli puutaloa, tiilitaloa vierekkäin,
värit olivat kirkaat ja voimakkaat.
Kaikesta erilaisuudesta huolimatta
yleisvaikutelmaksi jäi varsin harmoo-
ninen kokonaisuus, jossa talojen
muodot ja värit eivät riidelleet keske-
nään. Eräänä syynä tähän oli mieles-
täni se, että talot olivat erittäin koris-
teellisia, niissä oli pieniä yleisilmettä
piristäviä yksityiskohtia, kuten puu-
leikkauksia, erkkereitä yms. koristei-
ta, jotka tekivät seinäpinnat eläviksi.

Toinen seikka, joka pisti silmään
oli viimeisen päälle huolitellut pihat
nurmikkoinen ja istutuksineen. **Pihat
olikin syytä laittaa kuntoon, muutoin
kunta teettäisi työt asianomaisen las-
kuun.** Tosin löytyi sieltä myös oma-
kotialue, joka oli annettu grynderin
rakennettavaksi. Alue oli täysin vas-
takohta esitetylle alueelle. Talot oli-
vat samannäköisiä ja -värisiä. Hyvin
yksitoikkoinen alue.

Eräs erikoisuus, joka poikkeaa
meidän systeemeistämme liittyy ra-

kennuskaavateihin. Siellä kunta ra-
kentaa tiet valmiiksi, mutta tämän jäl-
keen ne jäävät asukkaiden hoitoon ja
kunnossapidettäväksi yksityisteinä.
Tiekunnat saavat tienhoitokuluihin
avustusta kunnalta.

Matka oli ohjelmaltaan erittäin
mielenkiintoinen, sisältäen vierailuja
erilaisiin kohteisiin, kuten kumiteh-
taaseen, rykmenttiin, kylpylään, huvi-
puistoon jne. ja jotka kaikki olisivat
oman tarinanasa arvoisia. Käytettä-
vissä oleva palstamillimetrimäärä se-
kä rajattu aihe eivät anna tässä yhtey-
dessä mahdollisuutta enempään kom-
mentteihin.

Matka oli onnistunut, ruotsalaiset
isäntämme olivat nähneet suuren vai-
van hyvinvointimme ja viihtyvyytem-
me hyväksi.

Stig Nyberg

Kävimme ystäviä tapaamassa Ruotsissa

Ruotsinmatkan vaikutelmat:

1. Mikä siellä ihmetytti?

Hilja Jussilainen

1. Oli niin paljon nähty vaivaa esim. kaikissa koristeluissa. Pienoisliput, kukat ja kynttilät molempien maiden väreissä yhteisissä pöydissä ja kodeissakin kahvipöydän kattauksessa. Se oli suurta huomaavaisuutta.

– Se minua jotenkin ihmetytti, ettei seurakunnan tilaisuuksissa ja illanvietoissa ollut lopuksikaan virttä tai päättöshartausta.

– Kotona aamukahvipöytään käytessä emäntä piti ruokasiunauksen ja lähtöämme edellisenä iltana laulimme.

2. Mistä voi ottaa oppia?

2. Vapaa ja mutkaton käytös joka tilanteessa. Läksiäisjuhlassakin huomasin kun eräs rouva yhtäkkiä kävi polvillen tuolin viereen kiirehtiessään jututuille ystävänsä kanssa.

– Katso ihmettä – sanoin Irjalle –, jos mekin Tarvasjoella tekisimme noin.

– Minä joskus kokeilen, hän vastasi.

3. Mikä siellä oli parasta?

3. Se sydämellisyys millä meidät otettiin vastaan. Ja se oli aitoa.

– Istuin hetken yksin puiston penkillä.

– Saanko minä tulla seurakseksi, kysyi kohta eräs seurakunnan rouvista. Näin keskustelu virisi enkä jäänyt yksin odottamaan toisia.

– Ehkä kaikkein parasta oli, kun saimme olla heidän kanssaan jumalanpalveluksessa ja yhdessä polvistua Herran pöytään, jossa kummankin seurakunnan papit meitä palvelivat.

Olimme yhtä perhettä Taivaallisen Isän edessä.

Pekka Saarnivaara

1. Oikeastaan oli ihmeellistä kaikki se vieraanvaraisuus ja sydämellisyys, joka meitä kohtasi.

Lähteekö suomalaisista jurrikoista mitään vastaavaa?

Kirkossa seurakunta osallistui aktiivisesti jumalanpalveluksen kulkuun monin tavoin.

2. Asuntoalueet oli valittu onnistuneesti. Sekä yhteiset alueet että yksityisten kotien ympäristöt olivat esimerkiksi siistejä ja hyvin hoidettuja.

3. Koko matka oli onnistunut. Oma retkikunta tuntui heti tutulta ja yhtenäiseltä.

Ohjelma perillä, retket ja tutustumiskohteet, olivat mielenkiintoisesti valittu. Saimme monipuolisen kuvan koko seudun elinolosuhteista, seurakunnan ja kunnan toiminnasta.

Leena Tamminen

1. Suntiona seurasin tietysti tarkoin tapahtumia kirkossa.

Jo sisään tultaessa olivat seurakuntalaiset – ”kirkkoemännät” – vastassa ja toimivat koko jumalanpalveluksen ajan reippaasti ja kodikkaasti monin tavoin huomioiden kirkkoväen. He lukivat tekstiä ja avustivat ehtoollisella mentaessään. Kolehia ei koottu suomalaisen tapaan, vaan se pantiin pois lähdettäessä lippaaseen.

Suntio ei ollut jumalanpalveluksessa näkyvissä tehtävissä.

2. Kaikki isäntäperheet ja muutakin seurakuntaväkeä oli koko ajan mukana tilaisuuksissa ja retkillä.

3. Iloinen ja välitön suhtautuminen, joka heti vastaanottotilaisuudessa poisti ajatuksen: miten täällä pärjää.

Koko aikana ei ollenkaan haitannut seurustelua, vaikei osannutkaan ruotsin kieltä.

Juhlallista jäykkyyttä ei ollut seurakunnankaan tilaisuuksissa, vaan hauska ohjelma ja leikkimielisyys oli vallalla joka paikassa.

Yrjö Tapani

1. Vierailumme oli otettu perusteellisesti. Ystävyysseurakuntien isäntäväki oli antaumuksellisesti paneutunut järjestelyihin ja ohjelman läpiviemiseen.

2. Luonteva suhtautuminen vieraisiin oli mallikelpoista. Kaikki majoitusperheet olivat aina mukana iloisina seurustelemassa.

Ympäristöjen siisteys oli joka kohdassa tip top.

3. Seurakunnan tilaisuudet olivat juhlaa. Sen voi tajuta, vaikei kieltäkään osannut.

Tarjoilu ja vieraanvaraisuus oli ylenpalttista sekä yhteisissä tilaisuuksissa että kodeissa.

Oli hauska selvittää asioita sikäläisen maalaistalon isäntäväen kanssa. Hintavertailut ja markkinointikysymykset selvisivät yön mittaan kynänä, lehtiön ja sanakirjan avulla.

Suosittu Jouluyön Messu jälleen jouluaattona 24. 12. klo 22. Tule Sinäkin Beetlehem seimen äärelle!

Näin toimii ystävyyssseurakunta Seglora

Kyllähän sielläkin pyörivät tavanomaiset työmuodot kuten jumalanpalvelukset, rippikoulu, kirkkokuoro. Mutta esimerkiksi kodeissa kokoontuvat lähetys- ja diakoniapiirit lienevät aika tuntemattomia. Sen sijaan siellä pisti silmään selaillessani Segloran seurakunnan tiedotusmonistetta jotakin selaista, mitä meillä Tarvasjoella ei vielä ole.

Haluatko rippikouluäidiksi?

Tämä tarkoittaa, että tulet vapaaehtoisena seurakuntalolle keittämään kaa-kaota ja tarjoilet voileipiä arkikoulusta nälkäisinä tuleville rippikoululaisille. Saat varmasti heistä ystäviä, ja rippikoulutunnitkin alkavat hyvän mielen vallitessa.

Kuka pitäisi seurakuntatalolla avoimia ovia?

Avointen ovien hetket tarkoittavat, että kerran pari viikossa seurakuntatalolla on klo 10–12 tai 14–15 joku keittänyt kahvit ja tarjoilee halukkaille. Sinne voi mennä tapaamaan tuttuja kahvikupin ääressä ja juttelemaan. Seglorassa se ei maksa mitään, ja lapsenvahtikin on paikalla. Tarvasjoella ehkä joku antaisi kahvirahan lähetykselle, kirkon ulkomaanavulle tai diakonialle.

Mennään lastentunneille!

Segloran seurakuntakodissa äidit ja lapset kohtaavat lastentunneilla, jolloin leikitään, jutellaan, lauletaan ja pidetään pieni hartaus. Tämä kaikki päiväkerhoikäisille ja heidän vanhemmilleen kerran viikossa, 7–13-vuotiaille lastentunnit suunnilleen samalla tavalla mutta enemmän ohjelmoituina.

Tulisitko keskustelemaan papin kanssa – entä ripittäytymään?

Henkilökohtaisesta keskustelumahdollisuudesta ja myös ripittäytymisestä muistutetaan seurakuntatiedotteessa alinomaan, mikä varmaan on ihan ok Ruotsin hyvinvointiyhteiskunnassa. Miksi kantaa sisällään ahdistusta, kun voi sen purkaa pois sielunhoitajan kanssa. Olisikohan syytä tähän Tarvasjoella?

Jouko Kyyrö

Joululahja lähetystyölle

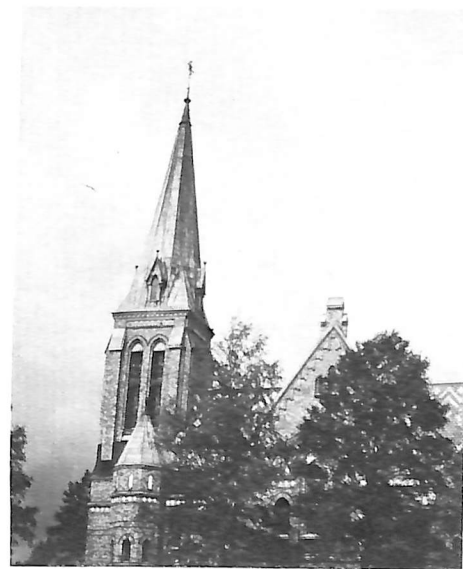
– antaa toivoa lukemattomille

Adventista alkaen pyörähtää 21. kerran käyntiin tuttu Joululahja lähetystyölle -keräys. Suomen Lähetysseuran valtakunnallisen keräyksen kohteina ovat tänä vuonna lukutaitotyö Pakistanissa ja Senegalissa, raamatunkäännöstyö Senegalissa ja huumetyö Hongkongissa.

Keräyksen tuotolla koulutetaan lukutaito-opettajia, valmistellaan oppimateriaalia sekä aikuisten lukutaitoluokille että lasten kouluihin. Sereeriksi juuri valmistunutta Uutta testamenttia levitetään ja Vanhaa testamenttia käännetään parhaillaan. Hongkongissa tukea tarvitsevat Tan Ka Wanin vieroituslaitos ja Ling Oin keskus taistelussa heroineja vastaan.

Keräys toteutetaan yhteistyössä seurakuntien kanssa. Koteihin lähetetään keräysesite postisiirtokortteineen. Käytössä on myös keräyskotelaita ja -listoja, jotka palautetaan seurakuntaan keräyksen päättyessä, loppiaisenä.

Suomen Lähetysseuran palveluksessa työskentelee tällä hetkellä noin 350 lähetystyöntekijää 17 Afrikan, Aasian ja Euroopan maissa. He edustavat yli 50 ammattialaa.

SUOMEN LÄHETYSSEURA
11600-4

Uudet nimikkolähettimme kertovat

Raija Leino ei enää palannutkaan Keniaan viime keväänä ja Tarvasjoen seurakunnan kirkkoneuvosto valitsi Leppämäen Ilkan ja hänen vaimonsa Leenan uusiksi nimikkoläheteiksi. He ovat SLEY:n lähettäminä Japanissa. Seuraavassa he esittelevät työtään.

Rakkaat Ystävät siellä kaukana, lähettämme Teille kaikille mitä lämpöisimmät siunauksen toivotukset jouluksi ja alkavaksi vuodeksi.

Olemme nyt tätä kirjoitettaessa työskennelleet **Japanin Suomalaisessa Koulussa** opettajina parisen kuukautta. Itse työ koulun opettajana muistuttaa hyvin paljon tavallisen suomalaisen koulun elämänrytmiä, noudatetaanhan koulussamme suomalaista peruskoulun opetussuunnitelmaa. Kuitenkin täällä varsin moni asia poikkeaa vanhasta tutusta. Koulupäivät ovat usein todella pitkiä aamu-kahdeksasta iltaviiteen. Oppiviikot ovat jakautuneet lyhyisiin ja pitkiin aina vuoroviikoin, oppilasmäärä luokkaa kohden on melkoisen pieni jne. Kaikki on kuitenkin mennyt mukavasti.

Mitä varten suomalainen koulu?

JASUKO, jota lyhennettä tavallisesti koulustamme käytetään, on neljän eri lähetysjärjestön, Suomen Vapaan Ulkolähetyksen, Kansanlähetyksen, Kylväjien ja Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen yhteisprojekti. Koulu perustettiin alunperin Vapaan Ulkolähetyksen toimesta, ja myöhemmin muut edellämainitut järjestöt ovat tulleet toimintaan mukaan. Koulun tarkoituksena on antaa maassa asuville suomalaislapsille opetusta äidinkielellään. Tällä tavoin on monelle lähetille tullut mahdolliseksi jatkaa toimintaansa Japanissa, vaikka lapset ovatkin tulleet kouluikänsä. Näin lähetysillä on mahdollista pitää alueella sellaisia lähetejä, joilla on japanilaisesta yhteiskunnasta laaja kokemus, joka on oleskelun myötä kasvanut. Koulumme on toki avoin muillekin suomalaisille kuin lähettien lapsille, mutta koska koulumme sijaitsee melko kaukana Tokiosta (n. 500 km), niin muita oppilaita ei juurikaan ole ollut. Tälläkin hetkellä on vain yksi lähetysjärjestöjen ulkopuolelta.

Sisäoppilaitos

Parin viime vuoden aikana ovat JA-

SUKOon valmistuneet asianmukaiset rakennukset niin asuntolan kuin koulunkin puolelle. Koulussa valmistui vasta tänä vuonna, ja avajaisetkin ovat vasta marraskuun puolivälissä. Opetus on tähän asti tapahtunut luokahuoneissa, joissa ei ole ovia ja koulun käytävätkin ovat vielä päällystyä vailla. Samoin koulu kokonaisuudessaan on melkoisen velkainen suurista rakennusprojekteista johtuen, mutta luottavaisin mielin kuitenkin katsomme tulevaisuuteen. Sekä asuntolan että koulun tilat vastaavat hyvin tarkoitustaan. Asuntolan puolen tilat ja valoisat huoneet tarjoavat kodin vastikkeen niinä yhtenätoista päivänä, jolloin oppilaat aina asuvat koulussa kerrallaan. Sen jälkeen he lähtevätkin koteihinsa kolmen päivän lomalle. Tällainen järjestely on välttämätön johtuen lapsien usein useamman sataa kilometriä pitkistä koulumatkoista. Koulupuolen uudet luokahuoneet kestävät vertailun mihin kouluun tahansa, ainoastaan opetusvälineistä on jonkin verran puutetta. Meillä ei esimerkiksi ole videoita, vaikka saammekin jatkuvasti koulu-TV:n ohjelmia tänne kaseteilla.

Tuottaako lähetystyö tuloksia?

Toimiminen JASUKOn opettajana

on antanut meille ehkä tavallista laajemman mahdollisuuden tarkastella lähetystyötä ja sen tuloksia Japanissa. Olemmehan jatkuvasti yhteydessä lapsien perheisiin. Ongelmat tuntuvat olevan kaikilla lähetysjärjestöillä samat. Suurin ongelma lienee tulosten näkymisen hitaus. Japanilaiset konservatiivisina tarvitsevat todella pitkän ajan muuttaakseen uskontoaan, vaikka tuntisivatkin, että kristinuskossa on totuus. Eri lähetysten lähetit kertovat tapauksista, että leikki- ja kouluiässä aikoinaan saatu kipinä on päässyt tuleen vasta ehkä kuudenkymmenen vuoden jälkeen. Japani on maa, jossa tarjontaa uskonnollisella alallakin on valtavasti. Uusia uskontoja on syntynyt ja tullut saarille ja maan vanhat pääuskonnot pyrkivät uudistumaan ja vastaamaan ajan hengen haasteisiin. Tällaisessa tilanteessa kristilliset lähetysjärjestöt voivat luottaa vain Jumalan sanaan ja johdatukseen, sillä meillä ei ole laittaa suuria summia rahaa esimerkiksi televisio-ohjelmiin. Sanoma Kristuksen kuolemasta meidän kaikkien syntien tähden leviää kuitenkin pikkukuhiljaa, ja on varsin luultavaa, että kun krapula tästä hyvinvoinnista iskee tännekin, niin ihmiset ryhtyvät etsimään elämäleen tarkoitusta. Tässä tilanteessa kristinuskon tulee olemaan aivan omassa asemassaan, sillä sanoma, joka sillä on annettavanaan, on niin vaiputtava, ettei mikään siihen pysty.

Riemuitkaa siis, Te rakkaat Ystävät siellä Kotisuomessa, että meillä on jälleen käsillä aika, jota voimme viettää Vapahtajamme syntymän muistoksi. Toivomme, että myös tänä suuren juhlan aikana muistatte, että maailmassa on vielä paljon niitä, joiden sydäntä sanoma Jeesuksesta ei lämmitä, juuri he tarvitsevat rukouksianne!

Kiittäen menneestä vuodesta ja toivottaen Siunattua Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta Teidän

Leena ja Ilkka Mäkinen
Otsu, Japani

Muistiinpanoja Valamossa lokakuussa 1987

Saavuimme tänne illan hämärtyessä.

Majoittuminen uusiin vierastiloihin. Koko rakennuksessa, sen arkkitehtuurissa, sisustuksessa ja varusteissa tervehtii harkittu arvokkuus, vieraanvaraisuus ja viihtyisyys.

Ulkovaloja on alueella kovin vähän, mutta kirkkoon ja muihin rakennuksiin menijöitä varten on huoneisiin varattu käsilamppu.

Syysillassa voi nähdä tähtitaivaan linnunrataa.

Tämä olikin siis tarkoitus.

Astumme hiljaiseen kirkkoon ehtoopalvelukseen.

Yksinkertaisen pitkän rukouksen aikana mielen valtaa hartaus.

Vähitellen ymmärrän kuinka harvinaista oikeastaan on PYHÄN tajuaminen.

Se tapahtuu täällä, missä vallitsee hiljaisuus, melusta ja mainoksista vapaa ympäristö. Ortodoksisen hartauden sisältö vaikuttaa ihmisten käytöseen ja tapoihin. Sen eräs piirre on meitä ennen, ja itseämme kauemmin eläneiden ihmisten kunnioittaminen ja kuunteleminen, heidän uskonelämänsä tutkiminen.

Vaikka viivymme luostarin suojissa hyvin lyhyen ajan, huomaan ajattelevani jokapäiväistä elämäni. Johon palaan, kuin toisesta näkökulmasta.

– Minusta tulisi jättää paljon turhia

asioita touhuamatta ja antaa tilaa hiljaisuudelle, jotta mieleni rauhoittuisi ja toisenlainen elämäntapa saisi tilaa.

– Voisin hävittää kodistani monenlaista tarpeetonta tavaraa, jotta saisin tarpeelliset järjestykseen ja elämäni tulisi yksinkertaisemmaksi.

– Jos voisin luopua jostakin vähemmän tärkeästä, saisivat todella tärkeät seikat enemmän merkitystä.

– Minun tulisi arvioida monia asioita uudelleen. Mitä ja miten – en tiedä – näin lyhyen pysähtymisen perusteella.

Vietimme kirkon sivukappelissa Heran Pyhän Ehtoollisen.

Oman pappimme rippipuheen tekstinä oli "peltoon kätkeyty aarre" ja "kauppias joka etsi jaloja helmiä".

Joka ainut meistä omisti sinä iltana sen aarteiden Pyhän Sakramentin salaisuuteen kätkeytynä.

Juuret ovat syvästi kotiseurakunnassa ja sen uskonkäsitksessä, mutta on erittäin hyvä joskus katsella elämäänsä toisessakin valaistuksessa.

Mitä voisikaan oppia, jos vähän pitempään tai useammin viipyisi vanhan idän kirkon ilmapiirissä!

Alli Koskiranta

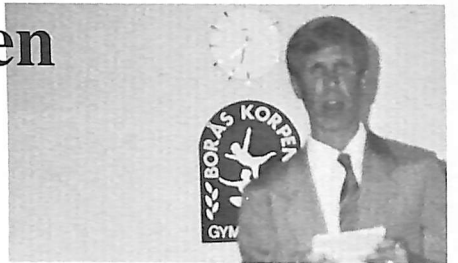
Ystävyysseurakuntamatka kunnallismiehen näkökulmasta

Tarvasjoen ja Marttilan seurakuntien ja kuntien edustajat tekivät ystävyysseurakuntavierailun Ruotsiin heinä-lokuun vaihteessa. Kunnan edustajana mukana olleena allekirjoittanutta on pyydetty esittämään matkasta kommentteja kunnallismiehen näkökulmasta.

Kuntauudistus

Jc etukäteen aiheutti matka erityistä mielenkiintoa. Olihan Ruotsissa toteutunut kuntauudistus kahdessa eri vaiheessa. Ruotsissa on perinteisesti ollut paljon hyvinkin pieniä kuntia. Ensimmäinen kuntauudistus tapahtui 1950–60 lukujen vaihteessa. Tällöin myös Tarvasjoen kummikunta Seglora, samoin kuin Marttilankin kummikunta Kinnarumma yhdistettiin Viskaforsin kuntaan Viskaforsin nimiseksi kunnaksi. Yhteiselämä jatkui vajaan parikymmentä vuotta, kunnes tapahtui kuntauudistuksen toinen vaihe. Vuoden 1974 alusta lukien lakkasivat mm. Viskaforsin, Bollebygdin, Dalsjöforsin, Fristadin, Sandhultin ja Boråsin kunnat olemasta itsenäisiä kuntia ja liittyivät yhteen muodostaen nykyisen Boråsin kunnan.

Todettakoon tässä yhteydessä, että Ruotsissa ei ole kaupunkikuntia ja muita kuntia niin kuin Suomessa, vaan kaikki ovat kuntia (mm. Tukholman kunta). Kuntauudistukseen

suhtauduttiin siihen aikaan varsin kriittisesti. Katsottiin, että etäisyys päätöksentekijöiden ja kunnan asukkaiden välillä tulee aivan liian suureksi. Toisin sanoen kunnallinen demokratia heikentyisi. Toisaalta oli painavia syitä kuntaliitoksiin. Pienimmät ympäristökunnat eivät kyenneet selviytymään omin voimin kaikista niistä uusista tehtävistä, jotka säilytettiin kuntien hoidettavaksi. Tutunlaista tekstiä tämän päivän Suomen kuntauudistuskusteluista.

Kunnanosaneuvostot

Vahvistaakseen kunnan asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia oman kunnan osansa asioihin on Boråsissa ollut monenlaisia kokeiluja. Kokeiltiin kunnanosaneuvostoja 11 eri alueella. Kokeilu kesti kuusi vuotta. Neuvostoilla ei ollut omaa budjettiä eikä toimeenpanovaltaa. Vuoden 1980 alusta voimaan tullut uusi paikallishallintolaki antoi kunnille oikeuden asettaa paikallisia hallintoelimiä, joille oli myös mahdollista hajauttaa poliittista vastuuta. Osittain suppeasta toimintalasta ja puuttuvista henkilöstöresursseista johtuen kunnanosaneuvostot pitivät itseään ainoastaan "toivomuslistojen" työstäjinä. Toivottiin, että toimintaa voitaisiin kehittää siten, että neuvostot saisivat suuremman budjetin ja toimintavastuun.

JATKUUVAT SIVULLE 3

Kotiinpaluu desanttina

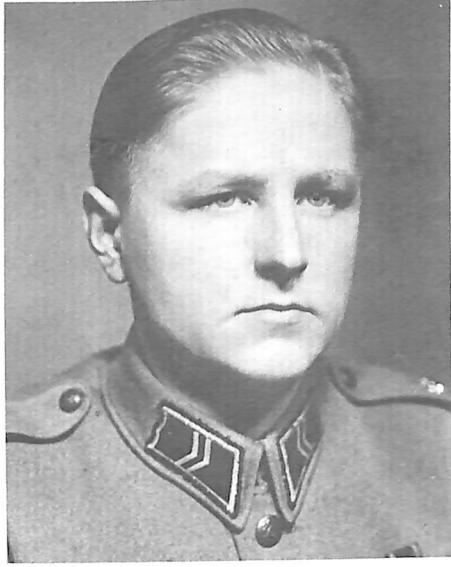
Kaikkihan me tunnemme Aarne Lai-
neen, kansakoulunopettajan ja maan-
viljelijän, joka Kyllikki-emäntänsä
kanssa on saattanut tilansa ja erityi-
sesti sen talouskeskuksen mallikelpoi-
seen kuntoon, mutta harva on kuullut
Aarnen huimista sotaseikkailuista en-
nen viime kesää. Tosin tiedettiin Aar-
nen olleen sotavankeudessa Venäjällä
ja palanneen sieltä laskuvarjodesantti-
na takaisin, mutta koko huimasta
seikkailuista hän oli kertonut vain
muutamille ystävilleen, koska vankeu-
desta oli totuttu vaikenemaan ja asia
oli edelleen arkaluonteinen. Viime ke-
sänä kuitenkin ilmestyi Otavan kus-
tantama Seppo Sudenniemen kirja Sa-
laisen sodan varjot, jossa ensimmäisen
kerran kuvattiin tutkimuksen valossa
viime sotiemme tiedustelu- ja desantti-
toimintaa julkisesti. Tähän kirjaan si-
sältyi myös luku Sotavangista rauhan-
desantiksi, jossa kerrotaan Aarne Lai-
neen tarina. Kirjan saaman julkisuu-
den takia erityisesti Laineen tapaus on
kerrottu myös lukuisissa sanomaleh-
dissä syksyn kuluessa. Koska on kysy-
mys oman pitäjän miehestä, päätimme
palata tarinaan vielä kerran tämänkin
lehden palstoilla. Eräänä pimeänä lo-
kakuun iltana istuimme Yli-Tuomari-
lan kauniissa salissa ja Aarne Laine
muisteli elämänsä vaiheita lapsuuden-
päivistä Koskelta aina tähän sateiseen
syksyyn asti. Rikkaissa muistoissa olisi
ainesta vaikka romaaniksi, mutta tal-
lensin niistä luettavaksi vain olennai-
simman elämän nauhalta.

Kosken kunnan Tapalan kylään liitty-
vät Aarnen lapsuuden ja nuoruuden
muistot. Isä oli maanviljelijä ja maa-
seudun ahkeraan työhön hän opetti
lapsensakin. Aarnella oli halu opis-
kella, mutta mahdollisuuksia jatkaa
opintoja oli tuohon aikaan vain har-
voilla maaseudun nuorilla. Kansakou-
lun jälkeen hän suoritti kirjeopistossa
keskikoulun kurssin, mutta todistus
siitä jäi saamatta, koska lopputentti
olisi pitänyt suorittaa lähimmässä op-
pikoulussa, joka tuolloin oli Loimaal-
la. Elämänpiirin sekoitti kuitenkin
talvisota, jonne Aarne ei kuitenkaan
vielä joutunut, mutta kotirintaman
työpainet olivat kovimmat juuri hä-
nen ikäisillään. Talvisodan vielä jat-
kuessa 1920 syntyneet joutuivat kut-
suntoihin maaliskuun alussa ja palve-
luksen 15. 4. 1940.

Varusmiespalvelus kesti tuolloin 1
1/2 vuotta, mutta jatkosota alkoi jo
ennen tuon ajan päättymistä ja ikä-
luokka oli ensimmäisenä rintamalla.
JR.5 riveissä alik. Laine oli ensin
Kannaksen taisteluissa mm. Säiniöllä
ja Viipurin valtauksessa. Myös Viipu-
rin voitonparaatiin hän osallistui.
Kannaksen tilanteen vakiinnuttua
Laine siirtyi rykmentin mukana Nur-
min asemalta 7. 9. 1941 Itä-Karja-
laan, missä taistelut jatkuivat Villa-
vaarasta Kontupohjaan ja Karhumäen
kautta Maaselän kannakselle. Täällä
Krivin asemakylän läheisyydessä
26. 11. 1941 Aarne Laine oli etuvarti-
ossa kahden muun 6. komp. miehen
kanssa, kun neuvostoliittolaiset yllät-
tären hyökkäsivät heitä kohti suurella
miesylivoimalla. Toinen Aarnen tove-
reista haavoittui ja lähti taakse toinen
jää viivytämään ja kaatui. Aarnen
päätti hipaisi luoti kuin nuijalla iskien
ja hän menetti tajuntansa.

Tajunnan palattua hän nosti pää-
tään, jolloin eräs hyökkääjistä aikoi
lyödä häntä pistimellä. Silloin hän
kuuli toisen sanovan suomenkielellä:
"Älä tapa, otetaan vanki." Laine nos-
tettiin ylös ja kuljetettiin venäläisten
puolelle eräälle mäelle. Täällä hänet
ympäroi suuri miesjoukko, joka hä-
nen ihmeekseen puhui suomea. Hä-
nelle selitettiin kuinka oli onni, että
hän oli joutunut rajavartiojoukkojen
vangiksi, jotka eivät tappaneet vanke-
jaan.

Hänet vietiin havutelttaan, jossa

Alikers. Aarne Laine.

häntä kuulusteli tulkin välityksellä
upseeri, jolla oli kolme punaista täht-
teä olallaan. Erityisesti upseeri va-
kuutteli hänelle, ettei saksalaiset tule
koskaan valtaamaan Leningradia.
Kuulustelun jälkeen neljä konepistoo-
limiestä saattoi Aarnen Sorokkaan,
jossa oli useita suomalaisia vankeja.

Talvi teki tuloaan ja pakkakan kävi
aina vain ankarammaksi, kun lähes-
tyttiin joulua. Vankien ruoka oli
niukkaa ja huonoa. Vähän lisäruokaa
vangit saivat hakkaamalla halkoja pu-
na-armeijan sotilaille. Halkoja tarviti-
inkin paljon, sillä lähes 50 asteen
pakkaset jäähdytti kaikki. Sorokassa
Aarnen kuulusteluja jatkettiin ja van-
geille puhuttiin propagandaa. Alusta
asti Aarne omaksui periaatteen olla
vastuttamatta vangitsijoitaan, jos tältä
matkalta kuitenkin jotenkin hengissä
selviäisi. Yhdessä vankileirillä sittem-
min kuolleen Armas Huvisen kanssa
hän joutui laatimaan lentolehtisiä, jo-
sa keuhuttiin venäläisiä oloja ja keho-
tettiin muitakin suomalaisia sotilaita
loikkaamaan puna-armeijan puolelle.
Eräs näistä lentolehtisistä löytyi Suo-
men puolelta ja kulkeutui rauhan te-
on jälkeen Laineenkin käsiin.

Vankileiriltä vakoilukouluun

Vuosi 1941 teki loppuaan. Yhdysval-
lat oli liittynyt sotaan Saksaa ja Japa-
nia vastaan. Englanti oli julistanut so-
dan Suomelle. Ankara talvi ja venä-
läisten vastarinta pysäytti saksalaisten
etenemisen kaikilla rintamilla. Vuod-
en vaihteessa venäläiset ryhtyivät
vastahyökkäykseen Maaselän kan-
naksella. Sorokan asema oli tärkeä
kuljetuskeskus. Uudenvuoden aatto-
na saksalaiset syöksypommittajat
hyökkäsivät sen ratapihaa vastaan. Il-
matorjuntatuli ja pommien pauke
täytti ilman. Samaan aikaan oltiin
asemalla lastaamassa neljääkymmentä
suomalaista ja saksalaista sotavankia
kylmiin härkävauunihin kuljetetta-
vaksi leirille Arkangeliin. Sinne Vie-
nanmeren rannalle oli Sorokasta mat-
kaa noin 350 km:ä. Aarne Laine oli
lähteväin vankien mukana.

Kaupungin ulkopuolella sijaitseva
leiri n:o 13 oli piikkilangalla aidattu.
Vangit asuivat hirsimökeissä ja heitä
oli paljon, ehkä tuhansia. Suurin osa
vangeista kävi metsätöissä ja olosuh-
teet olivat huonot. Vankeja, myös
suomalaisia kuoli usein. Aarne oli
saanut asunnokseen kylmän pyöröhir-
sisen mökin, jossa asusti kaksi 1937
Amerikasta Itä-Karjalaan siirtynyttä
suomalaismiestä Paavo ja Jukka sekä
neljäntenä puolalainen. Mökki oli
kuitenkin vankien tavanomaisia pa-
rakkeja lämpimämpi. Mökissä ennen
asustaneet tekivät kaikki puutöitä, lä-
hinnä kivääritelineitä. Aarnekin pääsi
heidän mukaansa ja sai tehtäväkseen
valmistaa sillittynyriin vöitä. Leirin
komendantti sai perheenlisäystä ja
Aarne pyydettiin tekemään vauvalle
pesuamme. Koskaan ennen hän ei ol-
lut tehnyt vastaavaa, mutta urastuk-
sen tuloksena oli niin hyvä, että ko-
mendantti ihastui siihen. Palkkioksi

komendantti järjesti Aarnelle vartijoi-
den ruokaa ja tupakankin laatu pa-
rani.

Ilmojen jo muututtua keväisemmik-
si maaliskuun lopulla, ryhdyttiin met-
sätyöleiriä purkamaan ja sen vangit
siirrettiin Muurmanin lähelle leirille
n:o 23. Tälläkin leirillä tehtiin metsä-
töitä ja sahattiin puutavaraa, jota las-
tattiin satamassa amerikkalaisiin lai-
voihin. Kesäkuussa Aarne lastattiin
23 muun suomalaisvangin ja noin
2000 saksalaisen kanssa junaan, joka
vei uudelle leirille n:o 53 Nizni-Nov-
gorodiin eli Gorkiin.

Tämä Volgan keskijuoksulla 400
km Moskovasta itään sijainnut leiri
oli tasoltaan parempi ja kansainväli-
sen Punaisen Ristin edustajien käy-
dessä leiriä tarkastamassa uusittiin
leirin huovat ja lakanat. Myös ruoka
ja sairaanhoito oli parempaa. Aarnen
vangitseminen yhteydessä päähänsä
saama haava oli koko talven vihoitel-
lut ja täällä sitä hoidettiin, kunnes se
parani.

Olot muuttuivat paljon huonom-
miksi elokuun alussa 1942, kun Aarne
useiden muiden vankien mukana siir-
rettiin Uralin taakse Sverdlovdkin ja
Monethlajan kaupunkien lähelle lei-
riin. Matka junalla kesti 37 vuoro-
kautta. Vangit oli jaettu 30 miehen
ryhmiin, joille oli asetettu päiväurak-
ka. Leiri oli suoluella, josta nosteti-
in turvetta suurilla koneilla. Myös
metsää hakattiin ja puutavaraa sahat-
tiin. Aarne joutui ryhmään, joka sa-
hasi lautoja. Päivän kovana urakkana
oli sahata 50 lautta prikaatia kohden.
Nälkä oli kova, sillä kaalista, juurik-
kaan naateista, kapakalasta ja koko-
naisista jyvistä keitettyä keittoa sai
vanki vain kahdeksan päivässä. Mo-
nenlaiset sairaudet, erityisesti vatsa-
vaivat, kiusasivat vankeja ja heikensi-
vät heidän työsuoritustaan. Vain har-
vat ryhmät pystyivät asetettuun työ-
suoritukseen, josta luvattiin palkkiok-
si puolikiloa leipää.

Toivottomuus valtasi vankien mie-
len ja kaukainen kotimaa tuntui jo
turhalta haaveelta. Pian leirille saapu-
misen jälkeen syyskuun alkupuolella
leirille ilmestyi suomea puhuva mies,
jota vartijatkin tuntuivat kunnioitta-
va. Hän kokosi suomalaiset vangit yh-
teen ja piti heille puheen. Siinä hän
ehdotti vapaa-aikoina kokoontuvan
keskusteluryhmän perustamista pohti-
maan sosialismin periaatteita. Ku-
kaan ei vastannut miehen ehdotuk-
siin. Seuraavana päivänä mies tuli uu-
delleen leirille ja kokosi suomalais-
vangit. Nyt hän ehdotti muuta harras-
tustoimintaa esim. laulukuoron perus-
tamista. Hiljaisuus oli taaskin vas-
tauksena. Aarne oli hyvin kyllästynyt
leirin ankeuteen ja kuin hetken mieli-
johteesta hän nosti kätensä ja ilmoit-
tautui kuorolaiseksi. Muut eivät liitty-
neet häneen, vaan vihamielisesti uh-
kailivat häntä haukkuen ryssän käty-
riksi.

Aarnen myötämielisyyttä palkittiin
heti neljän päivän vapaudella töistä ja
ruoka-annoksella, jossa oli kaksi
limppua, kapakalaa ja lähes kilo so-
keria. Vankitoverit peljättivät ja uh-
kailivat kostosta, jos vielä Suomeen
päästään. Suuri oli Aarnen yllätys,
kun vapaapäivien jälkeen hänet taas
laitettiin junaan ja lähdettiin kuljetta-
maan länteen. Pitkän matkan jälkeen
tultiin lähelle Moskovaa leirille n:o
100. Leirillä oli paljon saksalaisia up-
seereja, jotka omatoimisesti parante-
livat huonoa ruokaa etsien lähialueen
perunapelloista sinne jääneitä peru-
noita. Vankeja oli monesta kansalli-
suudesta ja kielten sekamelska oli
suuri. Aarnen tehtävänä oli taas kir-
joittaa lentolehtisiä, joiden teksti hä-
nelle annettiin.

Eräänä päivänä Aarne kolmen
muun suomalaisen, neljän saksalaisen
ja yhden kroatialaisen ja unkarilaisen
kanssa kutsuttiin leirin kentälle, jol-
loin paikalle saapui sama suomea pu-
huva mies, joka edellisellä leirillä oli
käynyt puhumassa. Nyt hän komensi
ryhmän kuorma-auton lavalle ja mat-
ka alkoi päin Moskovaa. Esikaupun-
kialueella auto pysähtyi ja heidät vie-

tiin puna-armeijan kasarmiin. Yllätys
oli suuri, kun käskettiin riisua likaiset
ja risaiset vaatteet ja tilalle annettiin
siistit siviiliasut mm. päällystakki ket-
tukauluksella. Vaatteiden vaihdon
jälkeen heidät kuljetettiin Dubkin
asema-alueelle kaksikerroksiseen ta-
loon. Täällä he pääsivät saunaan ja
heidät majoitettiin kahden hengen
huoneisiin.

Mikä oli erikoisen kohtelun tarkoi-
tus, ei vielä sinä päivänä selvinnyt.
Seuraavana aamuna heidät kutsuttiin
koolle ja ilmoitettiin heille annetta-
vasta erityiskoulutuksesta socialisti-
sessa hengessä. Oppiaineina olivat ve-
näjä kieli, leninismi ja sähkötyö. Nyt
koulutettavat tajuivat koulutuksen
tärkeää vakoilutehtävää. Opiskelu
oli tiivistä, alkaen aamulla kuntolen-
killä ja jatkuen morse-aakkosten
opettelulla, sähkötyksellä, kielitun-
neilla ja mielipiteen muokkauksella
kunnan kommunistiksi.

Koulutuskeskus oli korkealla lauta-
aidalla eristetty alue, jota ympäröi
Dubkin kylä. Koulutettaviin luoteti-
tiin niin, ettei alueella ollut vartijoita.
Kouluttajia oli kuusi, jotka ajoittain
vaihtuivat. Koulunjohtajan asunto oli
alueen laidalla aitauksen sisällä. Joh-
tajana toimi karjalais-suomalaisen
neuvostotasavallan kommunistisen
nuorisoliikkeen keskuskomitean siht-
teeri Juri Andropov, joka yhdessä
G.N. Kuprijanovin kanssa valitsi.
koulutti ja ohjasi desantti- ja vakoilu-
toimintaa sodan aikana suomalaisten
selustaan. Johtaja oli Aarnen mielestä
erittäin miellyttävä, ystävällinen ja si-
vistynyt mies. Hän oli ajoittain pitkiä
aikoja poissa koulusta, mutta tuli mu-
kaan joskus kolmeksi päiväksi.

Aarnen huonetoiverina asusti Ru-
dolf Nyberg. Hän oli JR 25 viipuri-
laissyntyinen luutnantti, joka oli pa-
hasti haavoittuneena jäänyt venäläis-
ten vangiksi 1941 Kannaksella. Oltua-
an neljä kuukautta sotasairaалassa,
hänet toivuttuaan oli tuotu Gorkin
leirille, josta tämä kielitaitoinen luut-
nantti värvättiin vakoilukoulutuk-
seen. Asuintoverit eivät juuri toisil-
leen ajatuksistaan kertoneet, vaikka
molemmilla oli samat tuumat päästä
Suomen kamaralle ei palvelemaan vi-
hollista, vaan omaa maataan. Molem-
mat vain totesivat toisilleen, että on
tämä parempaa kuin leirillä olo. Huo-
minen tuo omat murheensa.

Aarne edistyi hyvin opinnoissaan.
Venäjän kieltä hän oppi sujuvasti lu-
kemaan, mutta puhuminen tuotti vai-
keuksia. Joulun aikaan johtaja And-
ropov itse kutsui omaan huoneeseen
Aarnen kuulusteluun. Tuolla het-
kellä ei Aarne, sen paremmin kuin ei
kukaan muukaan, aavistanut olevansa
silmäkkin miehen kanssa, joka myö-
hemmin oli Neuvostoliiton ensimmäi-
nen mies. Hän oli Aarnen edistymi-
seen erittäin tyytyväinen ja tarjosi
pääteeksi vodkaaryypyn. Kuulustelun
jälkeen opiskelua tiivistettiin ja eräs
naisopettaja antoi Aarnelle venäjän-
kielen opetusta kolme tuntia päi-
vässä.

Andropovilla oli tuolloin seitsemän
vuotias Viktor-poika, joka juuri aloit-
teli koulunkäyntiään. Hän tuli piha-
piirissä asuessaan usein vankien luok-
se ja ystävystyi erityisesti Aarnen
kanssa. Molemmat lukivat vasta aak-
kosia ja kielioppia, jolloin he huoma-
sivat olevansa avuksi toisilleen. Ehkä
tämän ystävyysuhteen, tai ehkä
muusta syystä Aarne sai kerran kut-
sun Andropovin luokse vierailulle ja
aterioimaan.

Koulutus jatkui tiiviinä talven,
ajoittain toistuvine tentteineen. Elä-
mää elettiin lähinnä korkean lankku-
mudan sisällä, mutta vähän ympäris-
töönkin päästiin tutustumaan. Koulu-
tettavista kroatialainen Mizka oli erit-
tään kielitaitoinen ja erään kerran hän
Aarnen kanssa uskaltautui kylän kult-
tuuritalolle tansseihin. Suuri yllät-
ys koettiin kuitenkin vappuna, kun
koulutettavat vietiin Moskovaan seu-
raamaan Punaiselle torille vappupa-
raatia. Se oli Puna-armeijan voiman
näytös erityisesti paraattia seuraamaan
kutsutuille ulkomaalaisille. Erityisesti

panssarivaunujen pitkän jonon vyöryminen yli torin jäi komeana mieleen. Aarnelta niiden lukumäärä jäi kuitenkin laskematta, niin tärkeää, kuin niiden luvun tietäminen jälkeenpäin olisi ollutkin.

Pian vapun jälkeen eräs opettajista kutsui Aarnen luokseen ja sanoi: "Olet hyvin edistynyt opinnoissa, vaiikutat luotettavalta ja sinussa on johtaja-ainesta. Sinulla olisi nyt mahdollisuus lähteä Suomeen Porin lähelle, jossa piileksii 400 Suomen armeijasta karannutta sotilasta. Sinusta tulisi niille johtaja." Ohjeissaan hän neuvoi, ettei kannata elävänä antautua, jos joutuu kiinni.

Aarne joutui myös Andropovin puhteluun, joka päinvastoin kuin edellinen kouluttaja, neuvoi viemään Suomen päättäjille ja hallitusherroille rauhanviestiä. Hän sanoi, että siksi koulutettavat oli viety seuraamaan vappuparaattia, että he ymmärtäisivät Puna-armeijan suuret voimavarat, reservit ja iskukykyyn. Se on murskaava pian vihollisen ja voittava sodan. Puhukaa järkea johtajillenne ja painostakaa heitä rauhaan. Ilmoittakaa halitusmiehille, että Neuvostoliitto on valmis Suomen kanssa erillisrauhaan kolmen kuukauden kuluttua viestin saapumisesta, jos vain suomalaiset siihen taipuvat. Viestistä Aarne ymmärsi, että hänen melkein toivottiin joutuvan heti kiinni, mitenkin viestin perille saaminen muuten olisi ollut mahdollista.

Koulutuksessa ryhdyttiin nyt antamaan neuvoja laskuvarjon käytössä ja kartanluvussa. Toukokuun 17 päivänä 1943 Aarne vietiin Vnukovon lentokentälle, jossa hän nousi kaksimoottoriseen kuljetuskoneeseen yhdessä inkeriläisen desantin kanssa, jolle ilmoitettiin annetuksi toinen tehtävä. Kone teki välilaskun Leningradissa ja jatkoi matkaa hämyisessä suviyössä Suomenlahden yli kohti kotimaata.

Takaisin Suomeen

Lentäjä suunnisti Porin radioaaltojen mukaan. Suomen radiotiedustelu oli havainnut tämän ennenkin ja siksi Porin radiotoiminta siirrettiin yöksi Ruoveden asemalle. Näin tapahtui nytkin ja kone lensi harhaan Tampereen pohjoispuolelle. Lähestyttäessä oletettua seutua avattiin koneen luuku ja mekaanikko huusi hyppykomennon. Inkeriläinen hyppäsi ensiksi, mutta Aarne empi luukulla, kunnes mekaanikko jo työnsi hänet niskasta painaen ulos. Vapaa pudotus meni pitkäksi ja varjo aukeni vasta kun maahan oli enää 200 metriä. Varjon raju nykäisy katkaisi selkärepuh hihnat ja reppu putosi edellä alla olevan maalaistalon pihaan. Talon koira heräsi repun tömäykseen ja alkoi haukkunnan. Aarne iskeytyi maahan selälleen lyöden myös päänsä, jolloin taunta meni hetkeksi.

Kova kipu tuntui selässä Aarnen tajunnan palattua. Lentokoneessa syöty säilykelihä aiheutti kovan jannon. Pihalla näkyi viintikaivo. Laskuvarjosta vapauduttuaan Aarne yritti nousta ylös, mutta selkäkipu esti sen. Ryömimällä hän pääsi kaivon luo ja sai nostettua vettä janoonsa. Nyt hän havaitsi toverinsa, joka alas tulleensa oli osunut omenapuuun, josta hän juuri irrotti varjoaan. Puolivaloisassa kesäyössä erottui vehmas pihapiiri. Lehmät ammuivat navetassa, jonka taakse Aarne oli pudonnut. Talon väki oli herännyt ilmeisesti koiran haukkuntaan ja naisen kasvot näkyivät hetken ikkunassa, häipyen pelokkaan verhon taa.

Inkeriläinen toveri sai laskuvarjon kasaan, jonka hän samoin kuin Aarnen varjon työnsä lantalan virtsa-kaivoon. Hän löysi lähistöltä perämaame heitetyn tavaravarjon, jota hän ryhtyi jakamaan. Todettuaan selkävun estävän kävelemisen Aarne etsi suojaista paikkaa, jossa voisi oleilla. Lähellä oli katettu maakellari, jonka katoksen alle hän ryömi. Kello oli n. yksi yöllä. Inkeriläinen toi hänen vierelleen tavarat, mm. tavaravarjossa tulleen suklaan, sokerin ja tupakan.

Hän tutki karttaa, mutta se ei sopinut ympäristöön. Niinpä hän lähti tutkimaan seutua, eikä hänestä liene kuulut sen koomin.

Lähtiessä heille oli annettu siisti siivilipuku, jossa oli suorat housut, vaalea pikkutakki, kauluspaita ja kravatti. Jalassa oli siistit kengät ja taskussa FN-pistooli. Aurinko nousi ja väen olisi pitänyt lähteä aamuaskareilleen, mutta seutu pysyi hiljaisena. Vasta puoleltapäivän pihaan ajoi polkupyörällä vänrikki ja sotilas, jotka oitis aseet sojossa löysivät Aarnen piilopaikan. Vänrikki, joka myöhemmin osoittautui suojeluskunnan paikallis-päällikkö Mikko Asunnaksi, huusi: "Teettekö vastarintaa?" Aarne vastasi, ettei tee ja ettei muutenkaan pysty juuri liikkumaan. Miehet auttoivat hänet ylös ja taluttivat pihaan, jonne samaan aikaan saapui ryhmä konepistolein varustettuja saksalaisia sotilaita. Aarne vietiin talon peräkamariin, jonne vielä samana päivänä saapui Pohjois-Hämeen suojeluskuntapiiriin päällikkö majuri Matti Komonen häntä kuulustelemaan.

Nyt selvisi, ettei oltu Porin lähellä, vaan Hämeessä Ruoveden Pohjankylän Alatalossa Jänkipohjassa. Venäläinen kone oli havaittu jo ilmalavonnassa ja Ruoveden lentokentältä oli hälytetty siellä olleet 800 saksalaista ja Orivedeltä 600 suomalaista sotilasta desanttien etsintään yhdessä suojeluskuntien kanssa.

Desanttien tavallisin rangaistus sodan aikana oli kuolemantuomio. Kuulustelijat eivät ottaneet kuuleviin korviin Aarnen selostusta taustastaan ja että hän vain oli näytellyt päästäkseen takaisin isänmaataan palvelemaan. Samanlaisen kohtelun hän sai Tampereella, jonne hänet kuljetettiin autolla jatkotutkimuksia varten. Valtiollisen poliisin Tampereen osasto piti tukikohtanaan hotelli Emmausta, jonka kopissa n:o 13 Aarne sai nyt majoilla yli kolme kuukautta. Kuulusteluissa oli mukana mm. Päämajan vastavakoilu-toimiston päällikkö ev. luut. Matti Ropponen. Hän korosti erityisesti, että he kyllä tietävät kaiken venäläisten vakoilukoulusta, koska siellä on ollut mukana omia miehiä. Ei siis kannata valehdella.

Isä ei ollut uskonut Aarnen kaatumista, vaikka siitä oli virallisesti ilmoitettu. Siksi hän oli iloisesti yllätynyt, kun Aarnen vartijan myötävaikutuksella postiin saama kirje Tampereelta tuli. Hän meni Kosken kirkkoherran luo ja pyysi häntä auttamaan ja ottamaan yhteyttä Tampereelle. Kirkkoherrankaan vakuutteluista ei ollut apua, vaan hän itse joutui kuulusteluihin. Myös Aarnen entiseen joukko-osastoon otettiin yhteyttä, josta eversti Vilho Tervasmäki kertoo kirjassaan: Aaverykmentti kolmella kannaksella seuraavasti: "Tämän kirjoittajalle soitettiin kesällä 1943 4.DE:stä ja tiedusteltiin mielipidettäni marraskuussa 1941 Krivin taistelujen aikana kadonneen alikersanti Aarne Laineen sotilaskunnosta. Vastasin, että Laine kuului ryhmänjohtajien parhaimmistoon, joka vaikeissakin oloissa aina täytti tehtävänsä. Hänelle oli juuri ennen katoamista myönnetty 2. luokan vapaudenmitali. Vasta tämän jälkeen kysyjä ilmoitti, että Laine oli pudotettu Keski-Suomeen Neuvostoliiton desanttina ja että hän heti oli ilmoittautunut Suomen viranomaisille.

Ehkä edellä kerrottu lausunto ja viimekädessä Koskelta saapunut määrätietoisesti käyttäytynyt lähetystö, vaikutti sen, että Aarne uskottiin ja vapautettiin. Puna-armeijan aliluutnantista tuli taas Suomen armeijan alikersanti ja sijoituspaikaksi määrättiin Päämajan Tiedusteluosasto, joka piti majoansa kuuluisassa Krogiuksen huvilassa Kuusisaaressa.

Kohti rauhaa ja rauhan jälkeen

Helsingissä Aarne kohtasivat uudet yllätykset. Asuntovereri vakoilukoulusta Rudolf Nyberg oli myös desanttina palannut ja päässyt antamaan palveluksiaan takaisin Suomen tiedus-

telupalvelun riveissä. Vielä kolmaskin koulutetuista palasi samaa tietä samassa tarkoituksessa. Neljäs heistä ei oppinut sähkötystä, mutta hänkin tuli sodan loputtua vankien vaihdossa Suomeen.

Aarnen kuulustelujen aikana oli saksalaisille kerrottu desantista, joka tiesi kertoa tarkkoja tietoja Neuvostoliiton joukkojen vahvuuksista ja sijoituksista. Hänen erillisrauhaviestistään ei heille kuitenkaan kerrottu. Kun Aarne elokuun lopulla tuli Helsinkiin, niin vietiin hänet seuraavana päivänä Pohjois-Esplanadi 38, jossa oli saksalaisten Suomen joukkojen päämaja. Sinne oli saapunut tarkastuskäynnille Norjasta kenraaliverstivon Falkenhorst, joka aikaisemmin oli ollut Saksan Lapin joukkojen komentaja. Tämä jo lähes 60-vuotias upseeri oli erittäin kiinnostunut kaikesta mitä Aarne tiesi näkemästään kertoa. Koko yö meni tulkin kääntäessä heidän keskusteluaan. Välillä nautittiin viiniä tai poltettiin Juno-tupakkaa.

Kohtalotoveri Rudolf Nyberg on Ruotsista saapunut tapaamaan Aarne Tarvasjoelle.

Marsalkka Mannerheimin Sveitsiin tekemän sairasloman jälkeen oli koko kesän eri yhteyksissä tullut viestejä Neuvostoliitosta erillisrauhan tarjouksista, Aarne Laineen viestistä oli hänen vapauttamisensa jälkeen tiedoitettu myös hallitukselle ja päämajaan. Eräänä syyskuun iltana Aarne sai komennuksen Mannerheimin yksityiskotiin Kaivopuistossa. Huoneessa, johon hänet naishenkilö ohjasi olivat Mannerheim ja kenraali Airo. Ruokapöytä oli katettu ja marsalkka kehotti istumaan. Ruokailun aikana marsalkka ilmoitti olevansa tietoinen

Aarnen käynnistä saksalaisten luona ja hänen heille antamista tiedoista. Erityisesti hän kehotti selvittämään vappuparaatissa nähtyjen panssarivaunujen määrää. Samoin hän sanoi olevansa tietoinen erillisrauhaviestistä, jonka hän kehotti vielä toistamaan. Kenraali Airo teki muistiinpanoja, eikä käyttänyt puheenvuoroa. Rauhaan annettu määräaika ja yhteydenotto Tukholman lähetystöön tulivat korostetusti esille. Lopuksi marsalkka totesi: "Tässä vaiheessa se merkitsisi, että tunnustaisimme hävinneemme sodan." Ateria päättyi lyhyeen toteamukseen: "Alikersantti saa poistua."

Joulukuksi Aarne pääsi lomalle kotiin. Edelliset joulut olivatkin olleet toisenlaisia. Jouluku 1941 kovassa pakasessa Sorokan asemalla, jossa saksalaiset vangit lauloivat joululuvvittutulla sävelellä ja jouluku 1942, jolloin Andropov kutsui kotiinsa eräänä iltana. Nyt tuntui jouluku joululta, vaikka sota jatkuikin.

Joulun jälkeen työ jatkui mielenkiintoisena Tiedusteluosaston Radiopataljoonassa, jonka asema 12 kuuntelijana Venäjällä saatu koulutus nyt palveli omaa maata. Suomalainen radiotiedustelu saavutti sodan aikana suuret voitot, jonka salaisuudet olivat niin kuumaa tavaraa, että osa arkistosta sodan lopulla hävitettiin ja tiedustelun terävin kärki johtajansa eversti Hallaman johdolla siirtyi pois Suomesta. Yhteydet tuon aikaisiin työtovereihin myös tästä syystä ovat olleet vähäisiä.

Rauhan tultua Aarne Laine haki ensin teknilliseen opistoon Tampereelle ja kun ei sinne ensi yrityksellä päässyt Raumalla seminaariin. Myöhemmin teknistä alaa vielä tarjottiin, mutta opettajan ura vei miehen. Lähes koko opettajana oloajan hän sai opettaa synnyinkuntansa lapsia. Vuonna 1951 uudeksi kotipitäjäksi tuli Tarvasjoki, kun puoliso löytyi täältä.

Lähes 50 vuoden etäisyys sodan vuosiin on tullut uudella tavalla ihmisten mielenkiinnon piiriin. Suurin osa Suomen kansasta on syntynyt niiden vuosien jälkeen. Historian tutkimus toisaalta voi nähdä nuo vuodet laajempia taustoja vasten ja vetää niistä johtopäätöksiä ilman tunteiden räsitystä. Tuon ajan itse eläneet ja sodan eri vaiheet kokeneet henkilöt tuovat kuitenkin aidon ja oikean ilmapiirin tähän päivään ja se on korvaamatonta. Pian näitä eläviä dokumentteja ei enää ole.

Kalervo Mäkinen

Muistelen Mielosia

Aku-setä ja Aku-täti

Siinä se taas heilui pyykkinarulla kiuumassa se pieni räsymatto, jonka Aku-tädiltä saunakiitokseksi sain, ja saunamatoksi nimitin. Siitä saunailasta on jo kauan, matolla ikää yli 20 vuotta ja melkein yhtä monta pesua, mutta kaikki sen sateenkaaren värit näytävät yhtä kirkkaalta kuin uutena. Siinä se heilui ja kertoi kutojansa, Anna Mielosen silmän- ja kädentaidoista, ja toi mieleen muistikuvia hänen ja miehensä August Mielosen elämästä siltä ajalta, jonka tunsimme toisemme ja olimme ystäviä.

Tutustuimme ensin Aku-setään, ja myöhemmin tutuksi tulleesta Akun vaimosta tuli lasten puheissa luontevasti Aku-täti, eivätkä asianomaiset panneet sitä pahakseen. Täällä Tarvasjoella, varsinkin Alikulmalla on monia heidän naapureinaan eläneitä tai muuten tuttuja, jotka heidät muistavat.

Sodan jälkeistä aikaa

Mieloset tulivat Tarvasjoelle silloin kuin muutkin karjalaiset. He olivat asuneet Juvan kartanon mökissä jo 10 vuotta, kun tutustuin heihin, itsekin

uutena tarvasjokelaisena. Aku teki töitä mitä milloinkin sattui kohdalle osumaan, metsätoitakin halonhakuusta tukinuittoon asti. Silloin vielä – noin 40 vuotta sitten – kuljetettiin puutavaraa Paimion sahalle jokea pitkin. Tukit ajettiin talvella jokiahteilla kevästä ja uittoa odottamaan.

Myös maataloissa oli silloisissa olosuhteissa töitä jokaiselle kynnelle kykenevälle. Kesällä peltotyöt kylvöstä korjuuseen ja puintiin asti tehtiin mies- ja hevosvoimin ja talvella oli rehun, lannan ja jään ajo. Myös hevos-ten- ja karjan hoito vei runsaasti aikaa, ja polttopuun ajo ja pilkkominen oli luku sinänsä. Puuta kului paljon huoneiden lämmitykseen, ja paloihan karjakeittiössäkin "ikuinen tuli", kun kuumaa vettä täytyi riittää moneen tarpeeseen. – Eri paikoissa työssä ollessaan Aku tutustui paikkakuntaan ja sen ihmisiin ja paikkakuntalaiset tutustuivat Akuun.

Aku-tädin ominta alaa olivat käsi-työt. Hän kutoi mattoja ja teki neuletoita tarvitseville, mm. kirjokintaita. Kauniita ja hyviä tekikin – ja äkkiä. Kerrankin kun näytti uhkaavalta, että en saa pojan villapaitaa joulujuhlaan

valmiiksi, niin siitä vaan keskeneräisen työ Mielosen mökille, ja valmista tuli.

Mökit metsänreunassa

Aku-täti oli ahkera marjastaja, joten oli mukava asua metsänreunassa, niin Juvalla kuin Stenbergin mökissäkin, johon Mieloset seuraavaksi muuttivat. Silloin kävimme usein toistemme tuvissa asialla – ja ilman asiaa. Se vaihe taisi olla Mielosille parasta aikaa Tarvasjoella. Olihan oikein oma sauna, sai kasvattaa kesäporsaita, pitää kissoja ja oli hyvää tilaa kangaspuille, joissa mattokangas oli aina työn alla. Sai viljellä perunat ja juurekset, ja metsä oli lähellä marjastaa, sienestää ja Akun kulkea halonteossa. Terveystäkin vielä riitti.

Akun halkomotit olivat taitavasti tehtyjä, "kuin piironkeja" sanottiin. Nykyinen kiire ja tehokkuus ei olisi sopinut miehelle, joka Jukolan Laurin tapaan "metsäss" häärii, katselee puita väärin. Niitä "väärä puita" kulki sitten pyörän takatelineellä kotiin näppereltäväksi tarvekaluiksi ja lasten leluiksi. meilläkin on hyvässä tallessa Akun pojalleni tekemät karjalaismaaliset tukkireet lavetteineen, taitavasti tehdyt, kuin pienoismallit.

Kesäisinä iltoina Aku työstä tullessaan haki maitokannun, ja otti usein samalla Markku-pojan mukaansa Aku-tätiä tervehtimään. Markulla oli pieni maitokannu kissoille, kukkakimppu tädille viemiseksi ja kova halu päästä kuuntelemaan Akun juttuja ja "kutomaan" mattoa. Ihan kuin olisi mennyt toiseen mummolaan.

Mökit maantien laidassa

Kun Stenbergit tarvitsivat mökkinsä

kesämökiksi, oli Mielosilla taas muutto edessä. Terveysissar jo ehdotti vanhankotiin menoa, ja Aku oli onneton. Löytyi sentään tyhjä mökki runsaan kilometrin päästä entisestä, hyvänä puolena sijainti maantien laidassa. Huonoina puolina oli työ- ja kauppatien pidentyminen, saunan puuttuminen ja mökin pienuus. Ihme, että kaikki tavarat, jotka entisestä hevosrattailla uuteen kuskattiin, mahtuivat sisään. Taas jatkui elämä ja matonkutominen, vaikka silloisissa oloissa näihin nykyisiin vanhusten asuntoihin verrattuna onkin huikea ero.

Onneksi ystävällisten naapurien sauna oli niin lähellä, että Aku-tätiäkin jaksoi sinne sairailta jaloillaan kävellä. Joskus myös me haimme heidät meille saunomaan. Onni oli myös, että aivan läheltä, maantien toiselta puolelta jäi mökki tyhjäksi ja Mieloset muuttivat isompiin tiloihin kissoineen ja kangaspuineen. Nyt oli saunan omasta takaa, joten elintaso siltä osin parani.

Akunkin terveys alkoi ratkaisevasti huonontua. Työssäkäynti tuntui ylivoimaiselta ja kauppatien kulkeminen tuottivat vaikeuksia, kun henkeä ahdisti niin, että pyörällä ajaessa täytyi aitoa huivi hengityssuojaksi. Hän yritti päästä eläkkeelle sairauden perusteella, mutta tutkimukset siirtyivät ja vaikeisiin määrättiin lääkkeitä, joten työssäkäynti jatkui sikäli kun voimia riitti. Liekö tarua vai totta, mutta niin Aku kertoi, että istuessaan taas lääkärin tuolilla tutkittavana, soi puhelin viereisellä pöydällä, ja hän siitä pelästyneenä meni "kanttuvei" so. putosi tuolilta. Silloin lääkäri kirjoitti eläkkeellepääsyäpaperit sanoen, että kyllä noin huonon miehen täytyy eläkettä

Aku-setä ja Markku.

saada.

Sen jälkeen Akulla oli arkenakin aikaa kulkea kalastamassa. Paimionjoen kalat kävivätkin hyvin onkeen ja ohikulkiessaan hän poikkesi kertomassa, tuliko vain "koiranvonttuja" kissoille vei oikein keittokaloja mämälle vietäväksi. Juttuja riitti entisistä ajoista Karjalassa ja myös sotakokemuksista Suursaaren kummituksista myöten. Akulla oli joko hyvä mielikuvitus tai tavattoman hyvä muisti, kun eri tapahtumien kellonajatkin olivat tarkkaan mielessä. Hänellä oli hymy herkässä, eikä hän surujaankaan salannut.

Luopumisen aika

Pian 70-vuotispäivänsä jälkeen Aku sairastui vakavasti. Hänet vietiin TYKS:iin tutkittavaksi ja samantien

Paimion sairaalan hoitoon. Muutaman kerran hän vielä jaksoi käydä kotona, mutta heikentyi ja kuoli noin vuoden kuluttua sairastumisestaan.

Yksin jäätyäänkin Aku-täti halusi asua mökissään, ja tulikin toimeen, kun terveysissar kotikäynneillään huolehti lääkkeitä yms. asiat. Kodinhoitaja kävi kauppa-asiat, teki siivoukset, saunanlämmitykset ja muut välttämättömät työt. Nuorten ihmisten seurakin virkisti.

Aku-täti oli jo silloin niin sairas ja loistaan ja huono liikkumaan, että jos ulos kaatui, ei päässyt omin voimin ylös. Käsikään särki, eikä unikaan tahtonut tulla. Omaiset ja naapurit kävivät katsomassa, ja auttoivat, toivat postinkin, kun hän ei enää edes kahden kepin kanssa uskaltanut postilaatikon lähteä. Henkisesti hän oli virkeä ja elämänmyönteinen, kertoi asioistaan ja kyseli kuulumisia ja toivotti aina erotessa Jumalan siunausta. Hän varmaan tunsikin olonsa turvalliseksi, kun sanoi: "Jätän oven yöksikin ilman hakaa, että jos yöllä kuolen, ei tarvitse rikkoa ovea."

Se syksy, kun Aku-täti vietiin vanhainkotiin, oli hänelle raskas, olihan hän toivonut saada kuolla mökissään. Uudessa paikassa tuli sopeutumisvaikeuksia ja ystävien käynnit harvenivat, kun välimatka piteni. "Kuluu se pilvinenkin päivä." Anna Mielonen eli vanhainkodissa useita vuosia ja oli ihan tyytyväinen oloonsa, kun ensin tottui talon tapoihin. Hän ehti täyttää 80 vuotta, kunnes kuoli ja saatettiin lepoon miehensä viereen Tarvasjoen hautausmaahan koivujen alle.

Eeva Yli-Halla

Työväenyhdistys Pyrkijä

Moni nykypäivän tarvasjokelainen ei ole koskaan kuullutkaan työväenyhdistys Pyrkijästä, vaikka se aikoinaan oli vireästi toimiva ja alueensa elämään voimakkaasti vaikuttava yhdistys. Koska yhdistyksen perustamisesta tuli tänä vuonna kuluneeksi 80 vuotta, pyysi lehtemme asentaja Arvi Vuorista kertomaan yhdistyksen historian, niin kuin hän yhdistyksen viimeisenä puheenjohtajana sen muistaa.

Vuosisadan alku oli voimakkaiden aatteiden aikaa. Eräs näistä aatteista oli työväenliike, joka vahvasti omakusui sosialismin poliittiseksi suunnakseen. Uusi aate aivan kuin huumasi ihmiset, liitti samoin ajattelevat yhteen ja antoi heille voimaa tekoihin, joita vielä nykypäivänakin ihmettelee. Suurilankin kulmalla oli eräitä henkilöitä, jotka paloivat työväenliikkeelle ja uskoivat sen tuovan apua ja oikeudenmukaisuutta yhteiskunnan vähä-
väkisille. Poliittiset puhe-tilaisuudet kokosivat työmiehiä, palvelijoita, torppareita, käsityöläisiä ja pienviljelijöitä usein runsaasti yhteen ja erityisesti suurlakon jälkeinen aika oli poliittisesti aktiivista.

Euralle oli 1906 perustettu työväenyhdistys, joka nimestään huolimatta kokosi lähinnä Juvan ja Euran alueen työväkeä. Siksi Suurilassa heräsi ajatus oman yhdistyksen perustamisesta. Ensimmäisen kerran asiasta vakavasti keskusteltiin elokuussa 1907 Seppälän Jokelassa pidetyssä neuvonpidossa. Varsinainen perustava kokous pidettiin Seppälän Ylijoella savi-
päivien aikaan marraskuun alussa. Alkuaikojen pöytäkirjat ovat hävinneet, mutta tiedetään että puheenjohtajaksi valittiin tulisieläinen Matti Alhaisi, joka oli hyvä puhuja. Muina johtokunnan jäseninä toimivat Eemeli Klemelä, Matti Rekola, Anton Rolig, Oskari Uusitupa, Vihtori Virta ja Juho Ylijoki.

Alkuaikojen toiminta käsitti lähinnä puhe-tilaisuuksia, joita lisäsi aina vaalien läheisyys. Pian alettiin kaivata omaa taloa ja kun Euralle se saatiin 1910 päättivät suurilalaisetkin rakentaa oman. Yhdistys osti 1911 Kallelan Kuukkalan vanhan riihen ja 700 m² tontin Oskari Uusituvalta Kallelan ja

Kyrön tien risteyksestä. Tontin hinta oli 1 mk. Ripeästi tasattiin pohja ja kivettiin. Rakennus siirrettiin talvella ja kattamisen jälkeen alkoi kunnostus. Kaikki tehtiin talkoilla, jopa ikkunat ja ovet. Jäsenissä oli taitavia puuseppiä. Toki rahaakin tarvittiin, että tarpeet saatiin hankituksi. Arvi Vuorinen kävi tuolloin kansakoulua ja muistaa usein koulumatkallaan poikenneensa katsomaan työn edistymistä. Loppukesällä 1912 Pyrkijän oma talo oli valmis. Se vaikutti tosi komealta, eikä olisi uskonut sen runkona olevan vanhan riihen. Huoneita oli kolme: avara sali näyttämöineen, tarjoiluhuone ja puhujienkamari. Ripakaminat antoivat lämpöä talvella. Kahden talon puuhamiehen Matti Alhaisin ja Väinö Kujanpään kuva suurennettiin seinälle. Näyttämölle maalattiin kullit ja nuorempi väki innostui heti näyttelymään. Erityisesti muistetaan hyvänä näyttelijöinä Lauri Kujanpää, Eemeli Klemelä ja Anna Uusitupa. Myös iltamia, jotka päättyivät tanssiin oli usein. Vanhempi väki kokoontui kuitenkin lähinnä puhe-tilaisuuksiin.

Toiminta jatkui vilkkaana kansalaissotaan asti. Tosin moni seuran aktiivinen jäsen lähti paikkakunnalta ja muutti mm. Amerikkaan. Erityisesti vuonna 1914 meni toistakymmentä ja myös alkuvuodesta 1917 useita meren taa. Kokonaan yhdistyksen toiminnan lamautti kansalaissota. Yhdistyksen jäsenistä eräät kaatuivat tai kuolivat vankileirillä punaisten puolella. Hävinneen puolen oli kuitenkin vaikea sopeutua yhteiskuntaan ja työväenliikkeen toimintaa vaikeutettiin voitaneiden taholta.

Pyrkijän taloa aikoi 20-luvulla koontumisaikanaan käyttämään Suurilän pienviljelijäosasto, jonka johdossa oli osittain samoja henkilöitä, kuin työväenyhdistyksenkin. Eri-tyisesti osastossa vaikutti Eemeli Jokinen. Hän oli Pyrkijän perustajajäsenen Juho Ylijoen poika. Hänellä oli lapsena ollut mahdollisuus vain kiertokoulun käyntiin, mutta myöhemmin hän ahkeralla itseopiskelulla kehitti itseään. Hän uskoi, että opiskelemalla ja yhteistoimintaan luottaen pienviljelijät parhaiten voivat auttaa itse-

Työväentalo Pyrkijä 1910-luvulla. (Historia)

ään. Yhdistys perusti nuorten osaston, jota Eemelin lähdettyä Perniöön maamieskouluun ja myös kokonaan pois paikkakunnalta, johti Oskari Uusitupa. Eemil Jokisesta tuli 1927 kansanedustaja, joka entisiltä yhdistystovereiltaan sai monta ääntä. Eräät työväen veteraanit vastustivat pienviljelijäyhdistyksen toimintaa, peläten sen ohjaavan sosialistisia jäseniään maalaisliiton helmaan. Joitakin puhe-tilaisuuksia lukuunottamatta työväenyhdistyksen toiminta loppui 20-luvun lopulla kokonaan.

Uudelleen Pyrkijän toiminta elpyi sodan jälkeen. Uusiksi puuhamiehiksi nousivat Viljo Mäki ja Arvi Vuorinen. Yleinen kokous kutsuttiin koolle, joka valitsi yhdistykselle puheenjohtajaksi Viljo Mäen, varapj. Arvi Vuorisen, rahastonh. Viljo Laineen, sihteeriksi Eila Tuomisen ja jäseniksi Eero Raharannan ja Kosti Järvelän. Jäseniä ryhdyttiin keräämään ja heitä liittyikin n. 50. Talon kuntoon saattaminen oli ensimmäinen työ ja siihen oli saatava lainaa. Vähän arastellen Vuorinen meni pankinjohtaja Vilho Mattilan puheille pyytämään 1000 mk lainaa. Mattila oli erittäin myönteinen kehottaen hakemaan talolle kiinnitys, ettei yksityisten takauksia tarvittaisi. Myös aktiiviseen omaan varainhankintaan hän kehoitti.

Talo saatiin nopeasti hyvään kuntoon ja 40-vuotisjuhlaa voitiin viettää sen suojissa. Juhlapuhujaksi pyydettiin yhdistyksen oma poika Eemil Jokinen, joka silloin oli Kansaneläkelaitoksen johtajistossa. Juhlan taiteellinen taso oli korkea mm. Reino Armio ja Kerttu Hämeranta vastasivat musiikkipuolesta. Rahoitusta tuettiin iltamilla ja tansseilla niin, että nopeasti oli päästy veloista ja säästöäkin syntyä.

Niin kuin usein yhdistystoiminnassa, tuli Pyrkijällekin hiljaisen toiminnan vuosia ja talouskin pääsi rempalleen. Sen kohentamiseksi alettiin 1950-luvulla järjestämään arpajaisia. Tarjoilun uusi vetonaula oli 1952 jäätelö, joka sodan jälkeen vasta nyt teki tuloaan. Ravintola tilasi sitä Turusta paljon, mutta sittenkin se loppui kesken. Suosituiksi tulivat myös kelloarpajaiset. Lupa saatiin 9900 arvalle ja voittoina oli 10 kelloa. Koskaan ei tilaisuudet olleet pelkkää huvia, vaan puhujiksi pyydettiin alueen kansanedustajia tai muita vaikuttajia.

Tultaessa 1960-luvulle ei työväenyhdistykset olleet enää muotia. Toiminta väheni ja sammui viimein kokonaan. Suuri syy oli aikakauden muuttuminen ja jäsenistön ikärakenteen muuttuminen aina vain vanhemmaksi. Niinpä talon rapistuessa käytämättömänä tehtiin päätös sen myynnistä ja yhdistyksen toiminnan lopettamisesta. Olihan paikkakunnalla toinen yhdistys, jossa halukkaat voisivat toimia.

Talo myytiin Kaino Yrjäselle auto-
korjaamoksi. Yhdistyksen arkisto, lippu ja muu omaisuus vietiin Turkuun säilytettäväksi. Jäljelle jääneet yhdistyksen varat sai se päättää siihen tarkoitukseen, jonka se katsoi parhaaksi. Päätökseksi tuli, että nuo 4000 mk sijoitetaan juuri perustetun nuortentalo Tarvas-Hovin osakkeisiin. Tarvas-Hovin periaatteet kuitenkin olivat, ettei poliittisia yhdistyksiä oteta jäseniksi. Eräät katsoivat työväenyhdistyksen poliittiseksi ja tyrmäsivät osakekaupan. Näin varat menivät pois paikkakunnalta tukemaan työväenyhdistysten laajempia pyrkimyksiä. Näin päättyi myös yhden Tarvasjoen yhdistyksen värikäs taival jäsenkuntansa hyväksi.